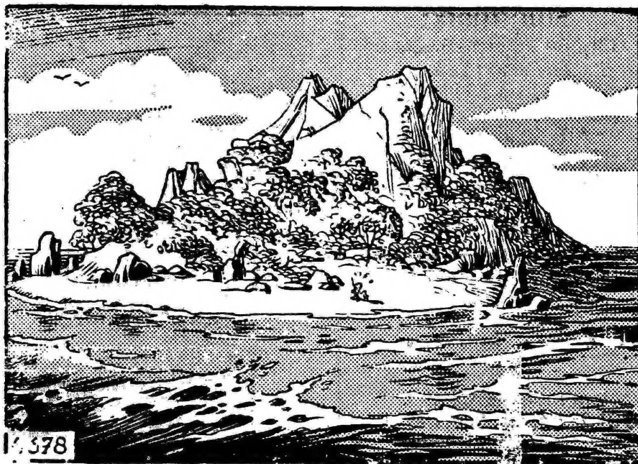
TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

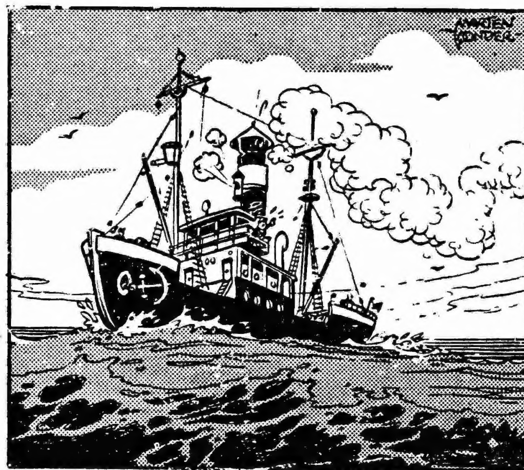

4678. Ten zuiden van Kaap Hozebek ligt het eiland Raap. Het is klein en bergachtig, men zal er vergeefs naar fraaie wegen of moderne vormgeving zoeken en ook delfstoffen worden er niet gedolven. Maar het speelt een belangrijke rol in de wereldgeschiedenis; want van hieruit worden sinds onheugelijke tijden de eb en de vloed veroorzaakt door de tijwisselaar. Het is een functie, die een hoog aanzien geniet onder de plaatselijke bevolking, maar die hier ten lande vrijwel onbekend is. Voor de ontwikkeling van de oplettende lezertjes lijkt het me dan ook nuttig om een ogenblik stil te staan bij de bezigheden van deze functionaris. Op het ogenblik dat dit verhaal aanvangt werd het vak van tijwisselaar beoefend door een zekere Uene Horletoet. We zien hem hier doende met het trekken van een ronde lijn op het strand, terwijl zijn leerling Kobbe Kobbema aandachtig toekijkt. „Trek terug, o vloed!", sprak de grijsaard met zware stem. „Niet verder omhoog. Laat de cirkel droog. De cirkel van Horletoet!" Hij trad achteruit en leunde op de stok, terwijl hij dreigend naar de naderende golfjes staarde. Die rolden sissend en schuimend over het zand; maar verder dan de kring kwamen ze niet. En na enige tijd was het zelfs duidelijk te merken, dat het water aan het terugtrekken was. „Tot zover vanmorgen", hernam de tijwisselaar tevreden. „Dit zit er weer op." „Het is toch knap, Oene", zei de leerling. „Ik heb het nu al heel wat keren gezien, maar ik sta er altijd weer van te kijken. Ik zal het nooit leren. Hoe doe je het toch?" „Uch", zei de ander bescheiden. „Het is een gave".

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

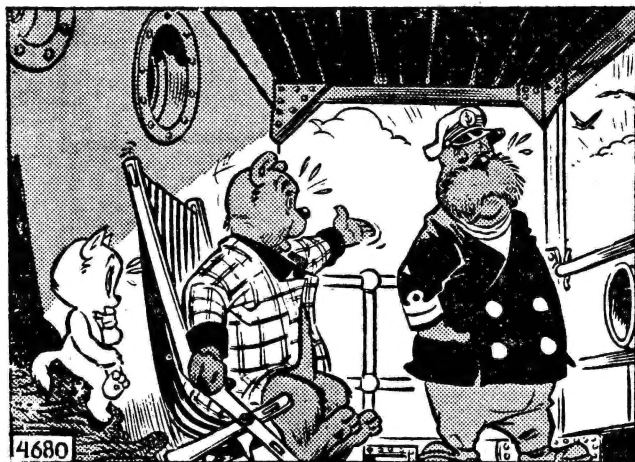

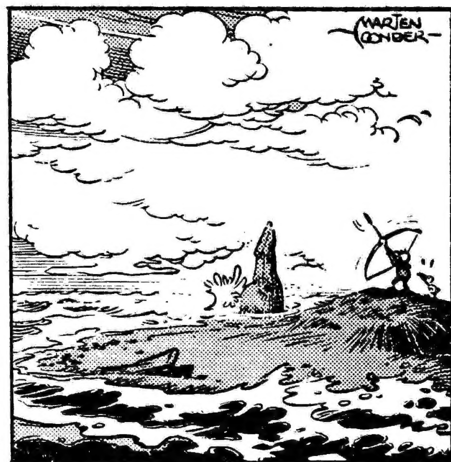

4679. Oene Horletoet wierp een laatste blik op de zee en knikte. „De eb komt door", mompelde hij tevreden. „We hebben ons werk gedaan. Kom Kobbe". Zo sprekende wendde hij zich om en spoedde zich landinwaarts, gevolgd door zijn leerling. „Wat nu?", vroeg deze. „Gaan we nu een beetje rusten? Ik heb trek in koffie, Oene!" „Koffie!", zei de ander afkeurend. „Rust! Je moet leren, dat er voor een tijwisselaar nooit rust is. **Kijk om je heen!" Kobbe Kobbema gehoorzaamde** en wierp een zoekende blik in het rond. „Wat zie je?", hernam zijn leermeester. „Zand", zei de leerling. „En rotsen - en wat planten. Gewoon, net als gisteren". „Dat is een jammerlijk antwoord!", riep de grijsaard op scherpe toon. „Wat ik zie is schrompel en verslapping! Ik zie een verbleking in de grond en een verbruining in het gewas. En ik ruik stofdwarrels! Het is, kort gezegd, te droog. Het wordt tijd om te schieten; er moet regen **komen!" „Natuurlijk", prevelde Kobbe, „er** moet regen komen. Ach, ik zal het nooit leren..." Hij slofte moedeloos achter de oude aan - en zo verdwenen beiden in het struikgewas. Intussen naderde achter de horizon een oud stoomschip het eiland Raap. Het was de „Albatros" die met enige passagiers en een lading sokken op weg was naar kaap Hozebek. Op de brug wierp de gezagvoerder een blik op de lucht en snoof eens. „De wind krimpt", sprak hij. „Er **kon wel eens regen komen".**

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

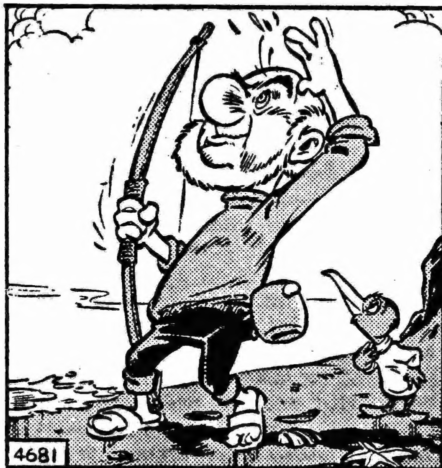

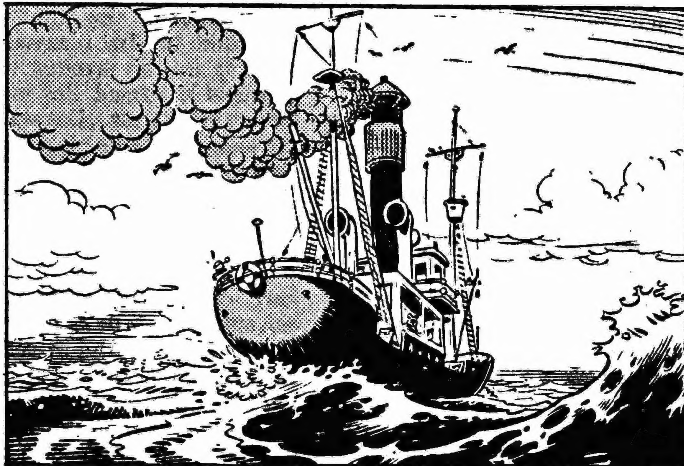

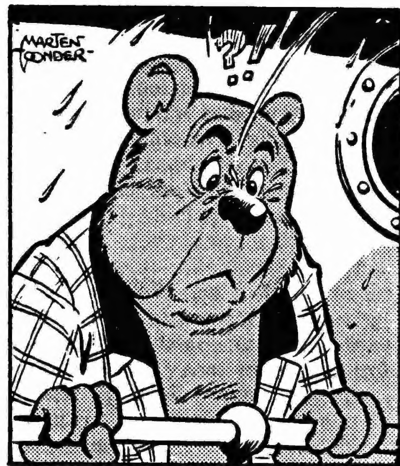

4680. De passagiers van de „Albatros” zaten in gemakkelijke houdingen aan dek en het zal de oplettende lezertjes niet moeilijk vallen in hen heer Bommel en Tom Poes te herkennen. „Een zeereis naar het zuiden zal ons goed doen”, had heer Ollie gezegd. „Geen getob met het weer; zon en frisse lucht, dat is wat we nodig hebben”. Geen wonder dan ook, dat hij onaangenaam getroffen was toen kapitein Wal Rus klossend van de brug daalde en uitriep, dat hij regen verwachtte. „Regen?”, herhaalde heer Bommel opschrikkend. „En de zon schijnt! Dat moet een vergissing zijn; in deze buurt is het toch altijd mooi weer?” „Dat zou je wel willen”, sprak de gezagvoerder. „Op deze breedte kan het oude wijven regenen, meneer. En praat me niet over vergissingen. Ik heb net het laatste radiobericht binnen; het weerkundig instituut vergist zich niet meer. Ze zitten vol met fijne technische snufjes, laat ik je dat vertellen”. Heer Ollie zakte ontmoedigd terug en staarde bitter naar de vriendelijke wolkjes die langs de blauwe lucht dreven. Ook Oene Horletoet keek er naar vanaf een landtong, maar op zijn gelaat was geen ontstemming te lezen. „Daar hangt vochtigheid, Kobbe”, mompelde hij. „De kunst is om het naar beneden te krijgen; want hoog is droog, onthoudt dat.” „Ja, Oene”, zei de leerling eerbiedig. „Kan je erbij, denk je?” „Wat moet, dat moet”, verklaarde de grijsaard, „en als ik er niet was zou er nooit regen komen. Let op, dit wordt een moeilijk schot waar je wat van kan leren”. Zo sprekende legde hij een pijl op zijn boog en richtte zorgvuldig op het zwerk.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

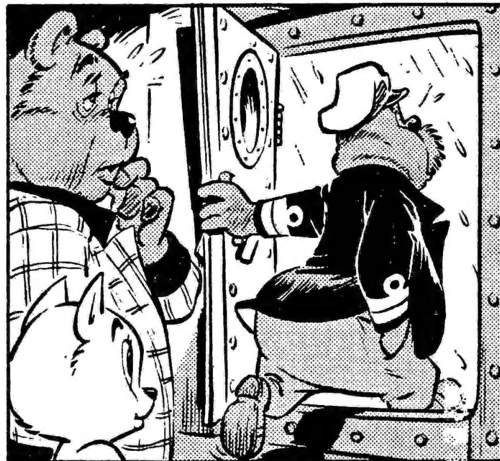

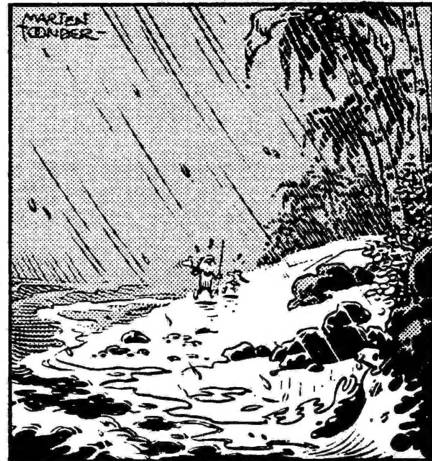

4681. Oene Horletoet trok de pees zover mogelijk terug en richtte de pijlpunt met grote nauwkeurigheid op een langsdrijvende vederwolk. Daarop liet hij los. „Dat is dat", sprak hij, terwijl hij de gonzende boog liet zinken. „Precies in de gevoelige plek. Dat wordt een fris buitje; let maar eens op." „Ja, Oene", zei de leerling volgzaam. „Een fris buitje. Mag ik ook eens regen schieten?" „Nog niet", hernam de tijwisselaar. „Daarvoor is de tijd nog niet gekomen; je bent nog te jong. Zeven jaren moet men leerling zijn en goed opletten. Want het is een moeilijk vak, dat men alleen kan leren door diepe aandacht en met groot gevoel voor de elementen". „Hoe kan er nu regen komen?", vroeg heer Ollie, die niet ver van daar het eiland passeerde. Hij had zich naar de reling begeven en staarde fronsend naar het zwerk. „Ik vind, dat het mooi weer is", stelde hij vast. „En om de weerberichten geef ik niet. Dat is allemaal geknoei". „Hm", zei Tom Poes, „de kapitein zegt..." „Ach wat", riep heer Bommel ongeduldig uit. „Ik ben een volwassen heer, die al heel wat regen het hoofd geboden heeft. Ik heb een groot gevoel voor de elementen, jonge vriend en ik zeg..." Op dat moment werd hij getroffen door een neervallende regendruppel en terwijl hij onthutst terugdeinsde begon er een frisse bui neer te dalen.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

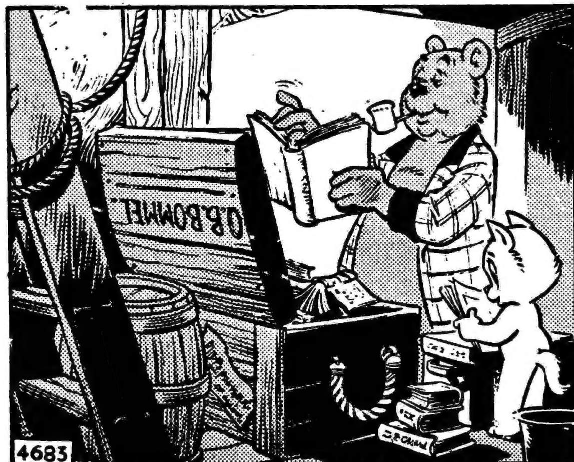

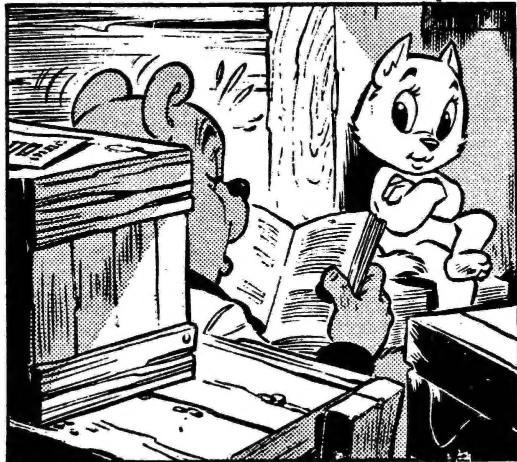
4682. De regen kletterde neer op het dek van de Albatros zodat de passagiers haastig dekking zochten. „Ik begrijp het niet", prevelde heer Ollie ontstemd. „De lucht was daarnet nog blauw en op deze breedte is het weer altijd mooi. Dat staat in het reclamebiljet en daar houd ik mij aan. Maar nu regent het". „Je kunt je beter aan de barometer houden, meneer", zei kapitein Wal Rus. „Als er een depressie aankomt moet je je was binnenhalen". „O", hernam heer Bommel mat. „Een depressie. Ja, ja. Iemand van mijn stand heeft daar veel hinder van. Maar wat heeft dat met het weer te maken?" „Kijk", hernam de gezagvoerder, die schik in het onderwerp had, „wanneer de luchtdruk hoog is op het ene punt en laag op het andere punt ontstaat er wind, vat je? Dat ding aan de wand geeft aan hoe hoog de druk is."

Hij trad nu op het instrument toe en begon aan een levendige uitleg over de werking, die heer Ollie grotendeels ontging. Maar hij was toch wel diep onder de indruk toen de oude zeerob tenslotte voldaan de hut verliet. „Ja", sprak hij, „de wetenschap is toch wel een mooi iets, Tom Poes. Het is goed om daar eens bij stil te staan. Dan weet men tenminste wat er gebeuren gaat". „Men moet weten wat er gebeuren moet", verklaarde de tijwisselaar Horletoet.

Hij liep met zijn leerling over het strand en keek voldaan naar de neerstromende regen. „Het regenschieten is een mooi iets, maar het moet met verstand gebeuren, want anders breng je de wind in gevaar".

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

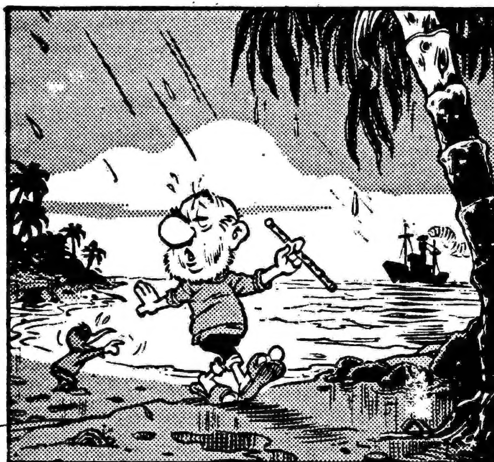

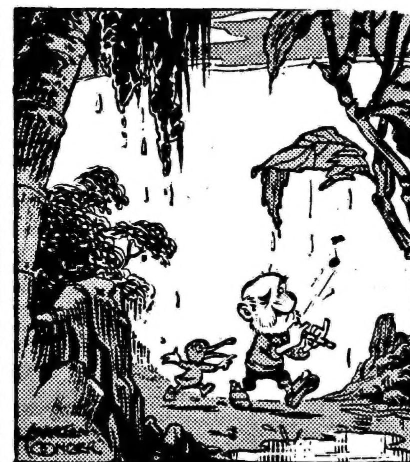

4683. Terwijl de regen op het dek kletterde, daalde heer Ollie in het ruim af waar zijn bagage was opgeslagen. „Dit weer noodt tot studie en nadenken", sprak hij, een kist openmakend. „Ik ben blij, dat ik enkele wetenschappelijke boeken heb meegenomen op vakantie, jonge vriend. Ga zitten, dan zal ik je iets uitleggen over het draaien van de aardas en het wentelen van de wolkenvelden. Als buiten de storm giert..." „Het is geen storm, heer Ollie", zei Tom Poes. „Alleen maar een buitje." „Staak nu eens even je gebabbel", hernam heer Bommel met verheffing van stem. „Wanneer men studeert kan men geen aanspraak velen!" Zo pratende sloeg hij op goed geluk een boek open en begon op gevoelige toon te lezen. Buiten begon de lucht weer op te klaren en zo nu en dan brak de zon wat waterig door de wolken. „Het was maar een kleine bui", mompelde de tijwisselaar teleurgesteld. „Ik heb hem niet zo geraakt als de bedoeling was. Misschien heb ik te veel gepocht; dat mag volstrekt niet, Kobbe. Wanneer men iets goeds wil doen moet men nederig blijven." „Ja, Oene", zei de leerling. Hij had niet goed geluisterd, want aan de kim was een rookpluim verschenen die zijn aandacht trok. „Daar vaart een schip!", vervolgde hij opgewonden. „Ik wou, dat het hier kwam. Dan zouden we wat aanspraak hebben!" „Een schip", herhaalde Horletoet met wrange mond. „Daarin schuilt gevaar! Daarop wonen lui met harde harten en gevoelige hersenen. Zulke aanspraak is uit de boze, leerling!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

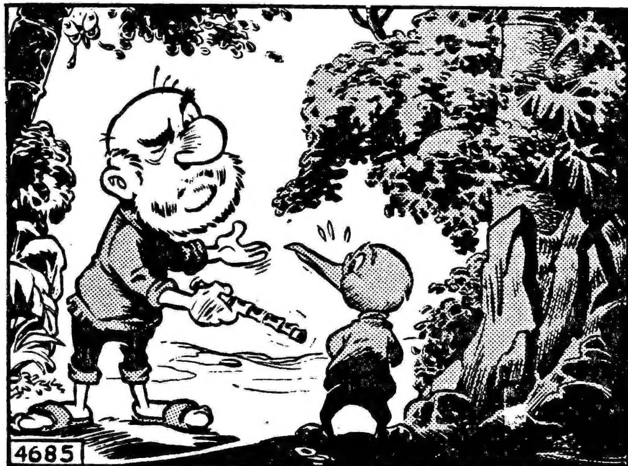

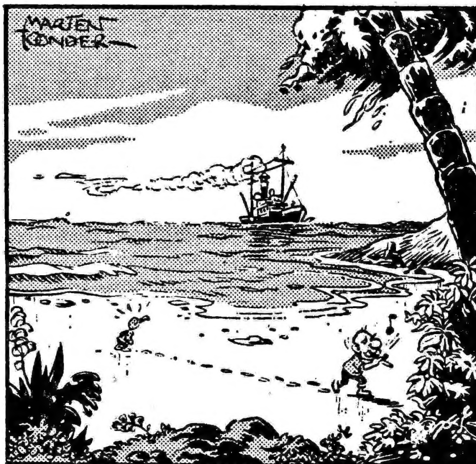

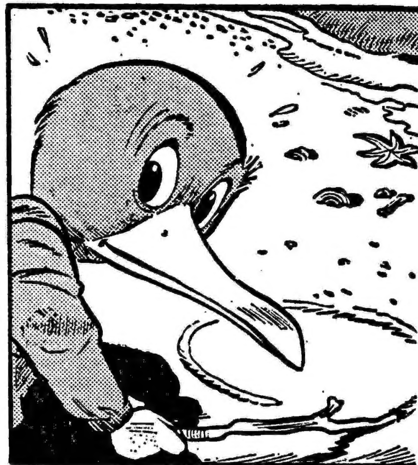

4684. De Albatros naderde bij het passeren het eiland tamelijk dicht en de gezagvoerder sloeg het niet zonder zorgen gade. „Een slechte plek", sprak hij. „De kust ligt hier vol zandbanken". De ander gromde iets en trok zich terug om zijn zeekaart te raadplegen. Intussen keek Kobbe Kobbema vol verlangen naar het naderende vaartuig. „Het is mogelijk, dat er lui met zachte hersens op zitten", zei hij, „maar ik zou best eens zo iemand willen zien. Kan je het schip niet laten stoppen, Oene?" „Alles kan", verklaarde zijn leermeester. „Maar het is te gevaarlijk. We hebben het trouwens veel te druk; de regen is bijna afgelopen en nu moeten we voor de spreiding van het vocht zorgen. Kom, Kobbe. Let op!" Met deze woorden trok hij een bamboefluit uit zijn zak en begon daar eentonig op te blazen, terwijl hij met slepende passen langs de planten liep die het strand begrensden. „Kijk", sprak hij, „nu gaat het vocht in de bodem trekken. Een lage toon zuigt het water neer zodat het bij de wortels kan komen, zie je wel?" „Wat knap, Oene", mompelde de leerling afwezig. „Maar hoe kan je een schip laten stoppen? Niet, dat je het gaat doen, natuurlijk. Maar stel nu eens? Hoe zou je dat doen, Oene?"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

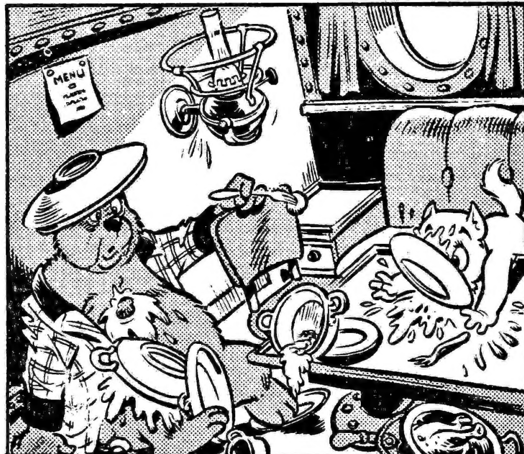

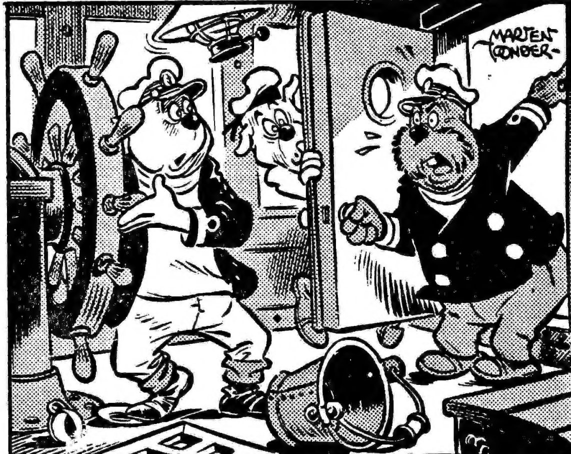

4685. Oene Horletoet bewoog zich met slepende pas langs de planten, terwijl hij op eentonige wijze zijn fluit bespeelde. Het was duidelijk zichtbaar, dat het water in de bodem trok en dit vervulde de grijsaard met een grote voldoening. Maar zijn leerling had er geen aandacht voor. „Hoe zou je zo'n schip nu kunnen laten stoppen, Oene?", zeurde hij. „Door de vloed tegen te houden", zei de tijwisselaar, gestoord de pas inhoudend. „Met eb loopt een vaartuig hier op de zandbanken. Maar je let niet op maatje; zo kom je er niet. Ik heb het vocht de grond in gefloten en nu ga ik de planten oprichten. Luister goed". Hij zette het instrument weer aan de lippen en ontlokte er een hoge toon aan terwijl hij schommelend langs de gewassen schreed. Kobbe Kobbema bleef echter staan. Besluiteloos keek hij zijn leermeester na en daarop richtte hij een verlangende blik op de Albatros die dicht langs de kust koerste. Toen verscheen er een lelijk lichtje in zijn ogen. „De planten zullen zich wel oprichten", prevelde hij. „Dat doen ze altijd. Maar zo'n boot zie je niet alle dagen - en het wordt tijd, dat ik eens ga toepassen, wat ik geleerd heb. Ben ik een leerling-tijwisselaar of niet?" Zo mompelend sloop hij steels naar de waterkant en raapte een tak op. „Het tij is aan het keren", hernam hij. „De vloed begint alweer door te komen. Maar ik zal hem tegenhouden..." Met een schuldige uitdrukking op het gelaat gluurde hij steels naar zijn leermeester, die zich steeds verder verwijderde - en daarop trok hij haastig een cirkel in het zand, vlak voor een naderrollend golfje.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

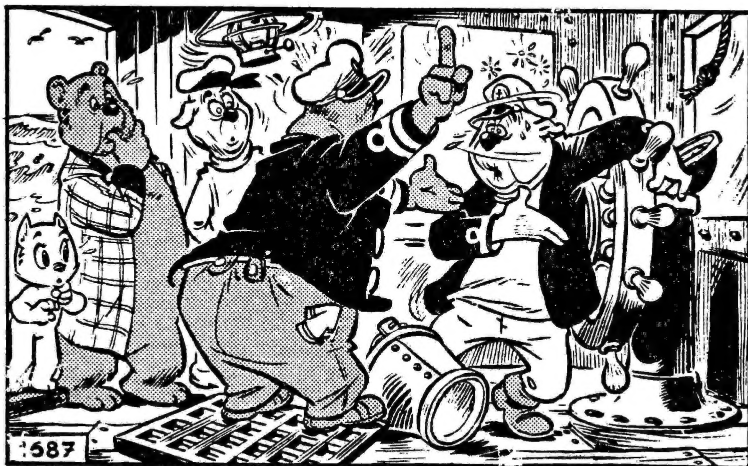

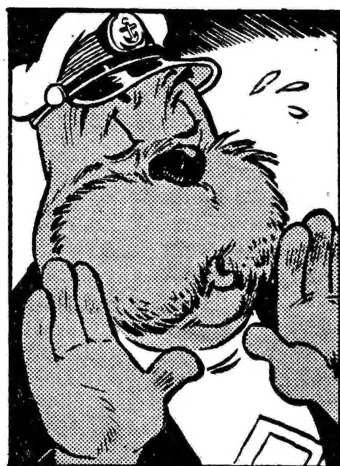

4686. Kobbe Kobbema trok schielijk een kring in het zand, vlak voor een naderrollend golfje, en stak toen bezwerend een hand op. „Trek terug!", riep hij met overslaande stem, „trek terug, o vloed! Niet verder omhoog, laat de cirkel droog, de cirkel van Horletoet!" Het water wierp bruisend een randje schuim over de slordig getrokken lijn en de leerling-tijwisselaar haastte zich om de kring te herstellen. Opnieuw sprak hij zijn versje uit en opnieuw spoelde de opkomende vloed er overheen. Maar toen dit zo enkele malen herhaald was begon het water ontmoedigd terug te trekken. Het is begrijpelijk, dat dit op de Albatros niet onopgemerkt bleef. In plaats van veilig op hoog water over de ondieptes heen te varen liep het schip op een zandbank. Dat gaf een hele schok! „W-wat gebeurt er?", stamelde heer Ollie, die zich plotseling op de vloer van de eetzaal bevond. De maaltijd waar hij juist met gezonde eetlust aan had willen beginnen lag ordeloos om hem heen en Tom Poes maakte zich met enige moeite vrij uit het pas opgeschepte voedsel. „Blp!", zei hij. „Een aanvaring, denk ik. We liggen stil. We zijn gestrand!" „Een ramp!", riep heer Bommel, zich snel oprichtend. „In de reddingboten! Doe iets, jonge vriend! Volg me!" Zo roepende haastte hij zich de trappen op, die naar de brug leidden en reeds van verre was te merken dat ook daar enige verwarring heerste. „Wat moet dat?", hoorde men de gezagvoerder bulderen. „Overgehaalde turfkruier! Dat noemt zich een zeeman!" „Het is de vloed, kapitein!", klaagde de stuurman er met geknepen stem tussendoor. „De eb, bedoel ik. Het is laag water..."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

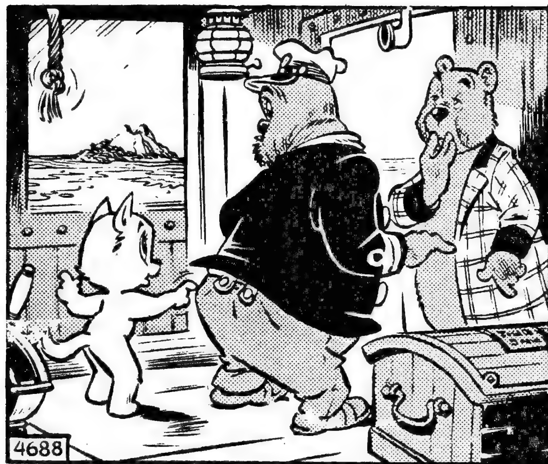

4687. Heer Bommel en Tom Poes begaven zich haastig naar de brug waar de gezagvoerder doende was zijn mening over het stranden uiteen te zetten. „Koploze draadnagel!", bulderde hij. „Deze zandbank staat levensgroot op de kaart, maar als ik me een ogenblikje omdraai bolder jij er met volle kracht bovenop. Ben jij een stuurman?" „Ja, k-kapitein", stamelde de aangesprokene, „maar bij vloed is hier voldoende diepgang! Heus!" „Juist", hernam de gezagvoerder op zoete toon. „Maar na de vloed treedt meestal de eb in, stuurman! En eb betekent, dat het water dan lager komt. Lager, stuurman! Je weet wel; minder hoog. Het zakt als het ware, m'n jongen. Je hebt toch wel eens van eb gehoord?" Hij haalde diep adem en vervolgde met een stem die de lamp deed schommelen: „Lamgeslagen driekwart! Overgehaalde zeekadet!" „Is het zo erg, heer Rus?", vroeg heer Ollie verblekend. „Is er l-levensgevaar, als u begrijpt wat ik bedoel?" Nu wendde de kapitein zich tot zijn passagiers en zuchtte. „We zijn op een zandbank gelopen", verklaarde hij vol zelfbeheersing. „Dat betekent, dat we tot vannacht zullen vastzitten, meneer, maar het is nieuwe maan - en omdat de vloed dan dus hoog komt, is er kans, dat we weer vlot zullen raken". „O", zei heer Bommel. „O, juist, ja. Dat van die zandbanken had ik al begrepen, hoor. Maar wat heeft de maan er mee te maken?" „De maan", sprak de oude zeerob vermoeid, „de zon en de maan beheersen de bewegingen van eb en vloed. En als die twee elkaar versterken, zoals met nieuwe maan... Ach wat, knobbel het zelf maar uit in die overgehaalde boeken van je, Knobbels. Ik heb er tabak van..."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

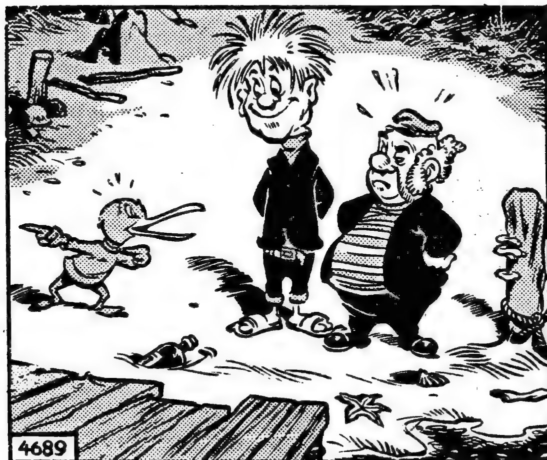

4688. „Vannacht komt de maan", herhaalde heer Ollie peinzend. „En dan wordt het hoog water, ja. ja. Zo komen we dus weer vlot; net als ik al dacht. Luister je, Tom Poes? Dit is heel leerzaam..." „De nieuwe maan!" riep Wal Rus uit. „Als je tenminste weet wat dat is!"

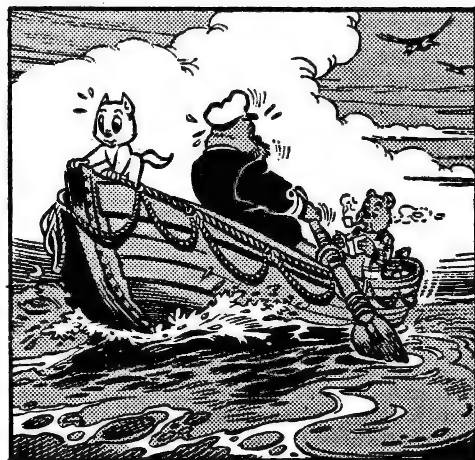
„Natuurlijk weet heer Bommel dat", zei Tom Poes haastig. „Kunnen we niet even naar dat eiland gaan, kapitein? We moeten toch wachten en het lijkt me wel leuk om daar eens te gaan kijken". „Naar dat eiland gaan?" herhaalde de gezagvoerder. „Het eiland Raap? Hm!" Hij dacht een ogenblikje na en toen verzachtten zich zijn trekken. „Vooruit, hernam hij. „Ik wil ook wel even de benen strekken en het platgeslagen draadnagelgezicht van die stuurman staat me tegen. Pak je paraplu, Blubbers. We gaan aan land".

Heer Bommel volgde hem met opgewekte pas naar het sloependek waar de voortvarende zeerob een boot liet strijken. Inplaats van een paraplu nam hij echter enkele leerzame boeken mee om zich al vertredende nog wat te kunnen ontwikkelen. Want het ging niet aan, dat zo'n ruwe zeebonk meer wist dan een heer; zoals hij tot zichzelf zei. Zo zagen de eilanders dus even later een sloep het eiland naderen en dat gaf een hele beweging. Zelfs traden Horrel Hork en Ieme Iegel naar buiten om de landing vanaf de havenkant te kunnen gadeslaan. **En daar komt ook Kobbe Kobbema reeds aangesneld.**

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

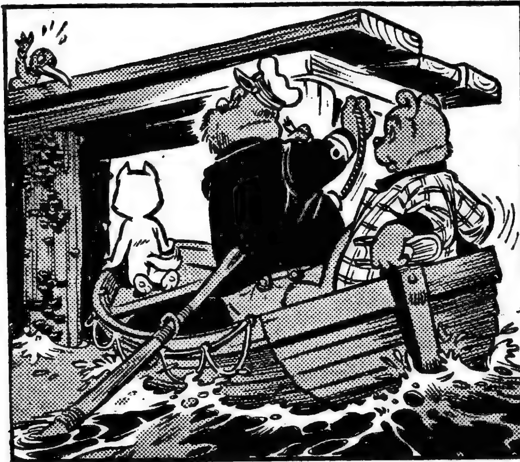

4689. De nadering van de sloep werd door de eilanders met gemengde gevoelens gadegeslagen. „Vreemdelingen", zo gromde de kleinste. „Daar komt de grote wereld met gladde tong en harsens vol bederf. Wat moet die hier? Dat geeft onheil, Ieme Iegel!"
„Ik zie dat zo somber niet, Horrel Hork", zei de grootste glimlachend. „Het lijkt me een verzetje toe – en een gepaste ontspanning is nog geen onheil". „Zo is het!" riep Kobbe Kobbema. „Vinden jullie het niet leuk? Ik heb nog nooit een vreemdeling gezien, zeg! En ik wil ook wel eens een gladde tong bekijken. Daarom heb ik dat schip laten stoppen!"
„Heb jij dat gedaan?" vroeg Horrel Hork ontstemd. „Weet Oene Horletoet daarvan? Wat is dat voor een vrijpostigheid, Kobbema? Een leerling moet zeven jaren in deemoed en volgzaamheid de lessen volgen...." „Ach, laat hem", onderbrak de ander. „Ik zie dat zo somber niet, Horrel. Een leerling moet ook eens iets zelf kunnen doen. En er steekt niets kwaads in het stoppen van zo'n grote wereldboot. Niemand wordt daar minder van".
„Onheil!" riep Hork uit. „Men mag niet met de krachten spelen – en ontspanning is heilloos!" „Het is een aardige ontspanning", zei kapitein Wal Rus, die met forse riemslagen naar de wal roeide. „Maar je moet wel oppassen; die lui van Raap zijn raar spul. Gooi je overgehaalde boeken dicht, Bobbels. Van al dat lezen krijg je weke hersens".
„Mijn naam is Bommel", sprak heer Ollie waardig. „En lezen is heel nuttig, wat hij, Tom Poes? Het is goed om alles over de natuurkachten te weten en men kan zich heel goed ontspannen terwijl men zich inspant. Als u begrijpt wat ik bedoel".

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

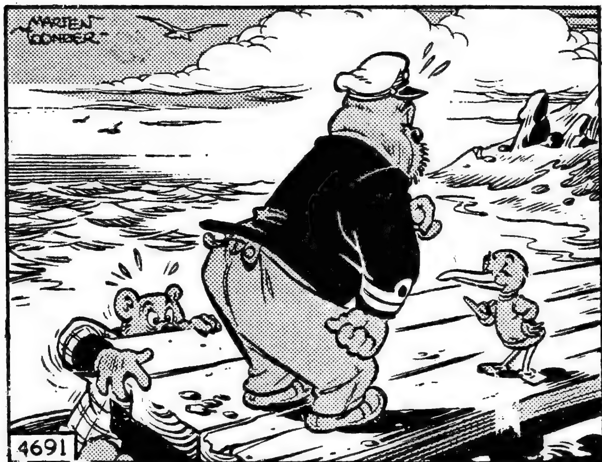

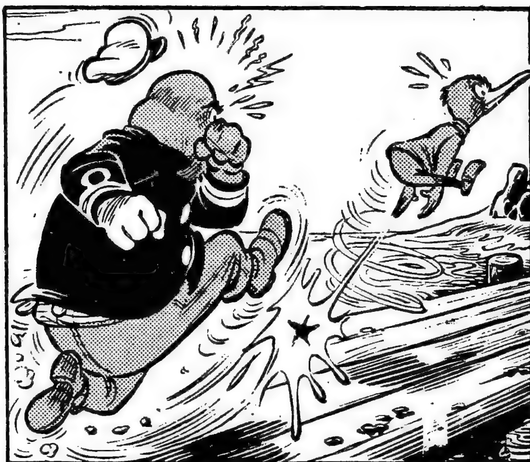
4690. „De sloep nadert", zei Horrel Hork met sombere stem. „Ik trek me terug, Igel! Als er met de grote wereld gepraat moet worden, kan een ander dat doen. Ik keer mij af van het naderroeiende kwaad!" „Ik zie het zo somber niet", begon de ander onzeker, doch Hork voer duister voort: „Bedorven gedachten uit weke hersens over een gladde tong. Die roepen kwade krachten op, die ons in de duisternis zullen voeren. Onheil, Ieme Igel! Unheil!".

Zijn metgezel betrok. Hij liet de neerslachtige woorden een ogenblik inzinken en liep toen met slepende tred achter Horrel aan. Zo bleef Kobbe Kobbema dus alleen achter. „Zou het nu werkelijk erg zijn, dat ik dat schip heb laten stoppen?" vroeg hij zich af. „Die vreemdelingen zien er helemaal niet gevaarlijk uit en het is toch nuttig voor een leerling om iets van harde harten en weke harsens te weten? Ach, wat kan kan het mij ook schelen? Oene zal toch wel boos zijn".

Met deze gedachten haastte hij zich naar de aanlegsteiger waar kapitein Wal Rus reeds doende was om de boot vast te leggen. Intussen had Oene Horletoet, de tijdwisselaar, de verdwijning van zijn leerling opgemerkt. Ongerust liet hij zijn werk in de steek en volgde de voetsporen die naar het strand voerden. Zodoende kwam hij vanzelf bij de cirkel, die Kobbe in het zand getrokken had, en de grijsaard hield ontsteld de pas in. „De leerling heeft de vloed opgehouden", prevelde hij verblekend. „En daar ligt het vaartuig op een zandbank. Ach, welke ramp zal ons nu treffen?".

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

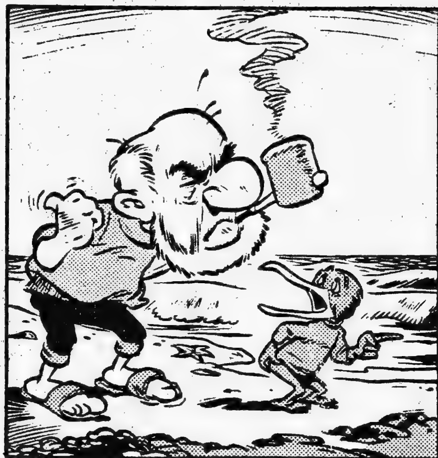

4691. Kapitein Wal Rus klom op de aanlegsteiger, waar hij door de eilandbewoner Kobbema begroet werd. „Welkom op Raap, o vreemdelingen!" riep deze uit. „Jullie treffen het wel; want mijn leermeester, de tijwisselaar, heeft juist het eiland opgefrist met een regenbui!" „Huh?" gromde de zeerob onthutst. Hij boog zich naar de ander over en fronste wantrouwig de wenkbrauwen. „Wat is dat voor koek?" informeerde hij. „Geen koek, o vreemde!" hernam Kobbe haastig. „Een regenbui, geschoten uit een vederwolk, door Oene Horletoet. Ik ben zijn leerling". „Zo", snauwde Wal Rus dreigend. „Overgehaald landrottengeklets tegen een eerlijk zeeman, huh? Maar ik laat me door jou niet door de pekel halen, maatje!" „O, maar dat zou ik ook niet willen!" riep Kobbe Kobbema uit. „Ik vind het veel te leuk, dat er vreemdelingen op Raap komen. Hier gebeurt nooit iets". „Dat heb ik gemerkt", gaf de gezagvoerder toe. „Jullie hebben hier niet eens vloed! Heb je vaker last van zulk laag water als vandaag?" „Nee, dat niet", zei de leerling-tijwisselaar. „Dit heb ik gedaan. Ik heb de vloed tegengehouden, want ik had zin in een verzetje". Nu verloor de kapitein zijn geduld. „Hier heb je een verzetje!" loeide hij, terwijl hij zijn schoen zo krachtig voorwaarts bewoog dat de ander uit het gezicht verdween. Nu werd hij achter berispend op de schouder getikt door zijn passagier, die inmiddels ook op het plankier geraakt was. „Foei, heer Rus", sprak heer Ollie, „het ventje maakte toch maar een grapje! In mijn boek staat, dat op deze breedte dikwijls laag water voorkomt. Dat had u, als zeevaartkundige, toch kunnen weten. U moet wat meer lezen, werkelijk!".

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

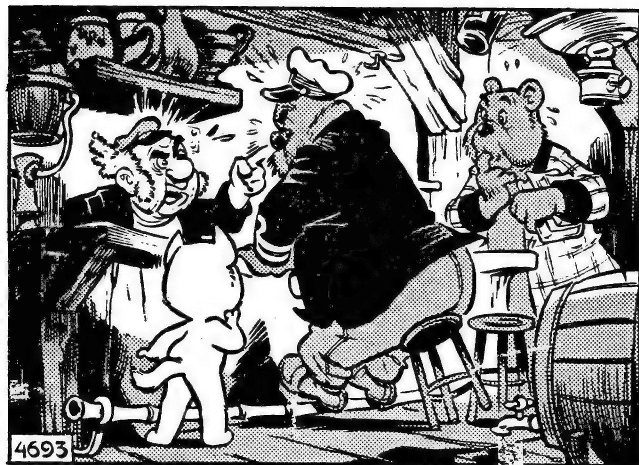

4692. Kapitein Wal Rus slikte moeilijk. Toen keerde hij zich om en begon met zware schreden naar de eenvoudige herberg te lopen die niet ver van de steiger oprees. „Komaan Tom Poes", sprak heer Bommel. „Laten wij thans dit eiland gaan bezichtigen. Er zal hier heel wat leerzaams en nuttigs te zien zijn, vermoed ik. En kijk, jij mag mijn boeken dragen. Ik ben blij, dat ik ze meegenomen heb, want ze hebben hun nut al bewezen, wat jij?".
Zo sprekende volgde hij de gezagvoerder landinwaarts en Tom Poes sloot zich bij het groepje aan. De leerling-tijwisselaar stond pijnlijk getroffen bij het plankier. „Bah!" mompelde hij bitter. „Horrel Hork had gelijk. Vreemdelingen hebben weke harsens en harde harten. En harde zolen. En ik dacht nog wel, dat hun bezoek een verzetje zou zijn. Ach, ik zal het nooit leren". Hij was zo in zijn zorgen verdiept, dat hij niet bemerkte hoe zijn leermeester hem van achteren naderde – en hij schrok pas op toen deze een schraal kuchje liet horen.
„Zo Kobbe", zei de tijwisselaar met dunne stem. „Heb je hard gewerkt? Heb je in deemoed en oplettendheid mijn lessen gevolgd?"
„J-ja, Oene", riep de ander haastig. „Het was heel knap, werkelijk!" „Jij bent ook heel knap", hernam de grijsaard. „Jij bent toch degene, die achter mijn rug de vloed heeft tegengehouden, nietwaar Kobbe?" „J-ja", zei de leerling bedrukt. „Maar die vreemdeling was er boos om, Oene. Ik heb gemerkt, dat lui van de grote wereld héél ruw zijn als ze kwaad worden!"
„Zij niet alleen, Kobbe Kobbema!" riep de oude knersend. „Je eigen leermeester ook!" En hij voegde de daad bij het woord.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

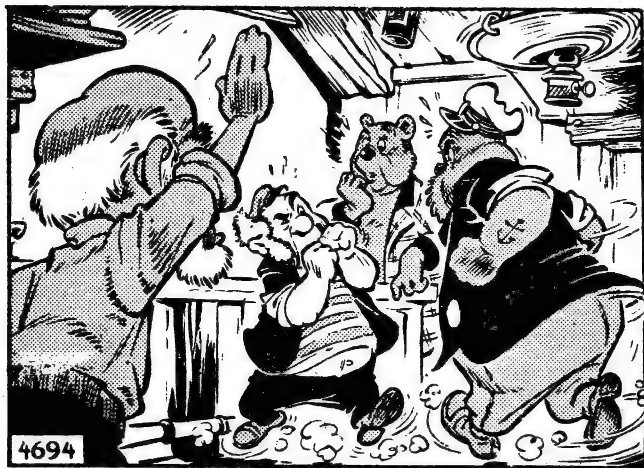

4693. De opvarenden van de Albatros traden de herberg binnen waar ze gemelijk werden begroet door Horrel Hork, die de kastelijn van het eiland was. „Zo", sprak de ondernemer. „Vreemdelingen! Wat komen jullie doen? Ruzie maken en vechten, hè?"
„Hela!" gromde de gezagvoerder. „Is dit de manier waarop een eerlijk zeeman welkom wordt geheten? Wij willen ons vertreden, meneer – en wij zoeken hier een oorlam en geen praatjes!" „Ja, ja", hernam de waard. „Ik heb gezien hoe je Kobbe Kobbema vertreden hebt. Het was geen werk; zoiets nemen we hier niet! Alleen de tijwisselaar mag zijn leerling berispen en niet de eerste de beste zeerob."
Deze woorden ontstemden Wal Rus; dat was duidelijk. „Wàt tijwisselaar?" riep hij uit. „Begin jij nu ook al met dat gezever?" „Gezever?" herhaalde de herbergier rood wordend. Hij verliet zijn tapkast en stampte op zijn klant toe. „Luister eens, vreemde", sprak hij dreigend, „jij moet een beetje oppassen! Wat weet jij van de krachten van eb en vloed? Wat weet jij van de wisseling der tijden? Jij bent maar een gladde veerman uit de grote wereld met weke kronkelharsens."
„Zo, ben ik dat?!" riep de gezagvoerder. „Platgeslagen klinknagel! Hou me vast, meneer, of ik zal jou eens een splits in je uitgeplozen touwwerk maken!" Zo sprekende liet hij zich van zijn kruk afglijden en terwijl hij zijn mouwen oprolde drong hij op de waard in.
„Daar steekt ruzie op!" prevelde de tijwisselaar, die inmiddels ook de uitspanning genaderd was. „Ach, het is allemaal de schuld van mijn leerling, die in zijn domheid de vloed heeft teruggehouden......"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

4694. Oene Horletoet betrad haastig de herberg en stak een hand op. „Halt!" riep hij bezwerend. „Maak toch geen ruzie! Het is allemaal de schuld van mijn leerling, die in zijn hoogmoed de vloed heeft tegengehouden. Maar ik zal het ongedaan maken! Vannacht zal ik voor hoog water zorgen!"
Zijn vriendelijke woorden werden echter overstemd door het geroep van de gezagvoerder en de kastelein die elkander bittere verwijten deden. Heer Bommel besloot dan ook om tussenbeide te komen. „Heren, toch!" sprak hij op aangename toon. „Laten we onze manieren niet vergeten. Het is allemaal een misverstand. Ons schip is een beetje op een zandbank gelopen omdat iemand de vloed heeft tegengehouden. Maar hier is iemand die hoog water wil maken en dan is toch alles in orde?"
„Ga weg, Blubbers!" loeide Wal Rus. „Hoog water maken! Ze denken zeker, dat ze een overgehaalde garnaal voor zich hebben. Kom op, dan zal ik hier eens laag water maken!"
„Ja, ja", riep heer Ollie haastig. „Ik weet wel dat het onzin is en dat de nieuwe maan hoog water maakt. Maar dit zijn eenvoudige eilanders, als U begrijpt wat ik bedoel. En daarom......" Hij kon niet uitspreken want zijn woorden ontstemden Horrel Hork die hem toornig terzijde stiet. Zodoende geraakte de ongelukkige heer in de baan van kapitein Rus toen die een zware vuist uitstak – en hij tuimelde met een doffe slag ter aarde. „Hier heeft bemiddelen geen zin", prevelde Oene Horletoet. „Als men de bakens verzet, verloopt het getij". En hij dook handig achter de tapkast weg.

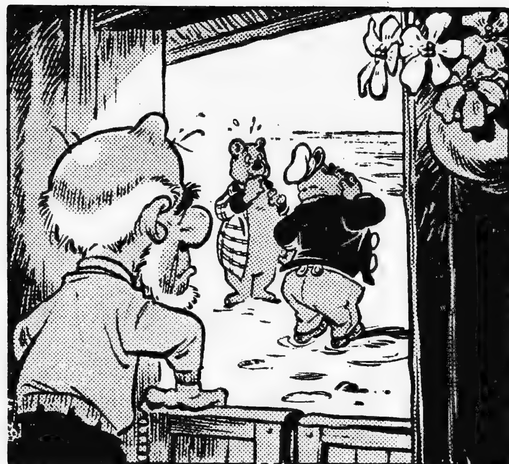

'Ik laat me niet op de spil zetten!' loeide de gezagvoerder. 'Is hier nog iemand die de vloed wil tegenhouden? Jij soms, uitgeplozen eind aanlegtros?'
'Nee, hij niet, o vreemde!' riep de tijwisselaar vanachter de tapkast. 'De vloed is mijn taak...'
Op dat moment werd hij getroffen door een neerstortende fles raapbrand, zodat hij uit het gezicht verdween, terwijl de herbergier tegelijkertijd naast heer Bommel op het Handboek der Getijden sloeg.
'Had iemand iets?' vroeg kapitein Wal Rus, dreigend rondkijkend. 'Is er soms nog ergens een landhaai die een eerlijk zeeman het vak wil leren?'
Er volgde geen antwoord. De eilanders waren uitgeschakeld en Tom Poes meende dat dit geen goed moment voor uitleg was.
'Goed,' hernam de gezagvoerder. 'Dan gaan we maar weer eens verder.'
Hij stampte naar de deur, terwijl hij zijn mouwen neer begon te rollen, en Tom Poes kwam achter de toonbank vandaan om heer Ollie op te beuren.
'Hebt u zich bezeerd?' vroeg hij. 'Kom, steun maar op mij.'
'Hrmpf,' stamelde de aangesprokene. 'Blp-oempf!'
'Ja, ja,' zei Tom Poes. 'Dit is allemaal verkeerd aangepakt. Men moet erg voorzichtig zijn met bijgeloof en zo. Voorzichtig, heer Bommel; hier is een trapje.'

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

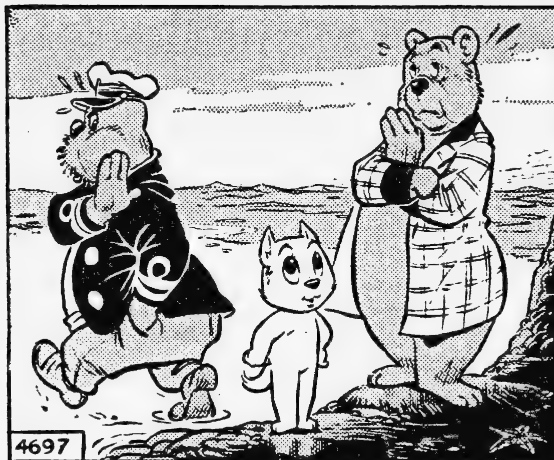
4696 Kapitein Wal Rus stapte dreunend de herberg uit en betrad het strand. Hier hield hij plotseling de pas in, zijn gelaat rimpelde zich en hij keek snuffelend rond alsof hij iets onaangenaams rook.

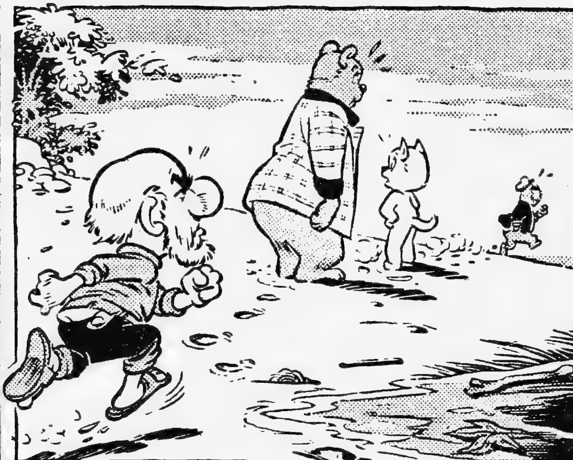
„Zoekt U iets?" vroeg Tom Poes, die op de achtergrond doende was met het afkloppen van heer Bommels jas.

„Zoeken?" gromde de gezagvoerder. „Nee, ik voel iets. De wind loopt om!" „Ik voel ook iets", prevelde heer Ollie klagend. „Ik zit vol blauwe plekken en mijn hoofd loopt om. Maar er is niemand die zich daar iets van aantrekt." „Daar is Bobbels ook!" riep de zeerob honend uit. „Wil je een zeer lapje hebben? Hou op meneer, er is iets ergers aan de hand; er kon wel eens boos weer komen! Ik ruik storm!" Heer Bommel verbleekte na deze woorden – en in de herberg hief Oene Horletoet luisterend het hoofd op. „Boos weer?" herhaalde deze onthutst. „Hoe kan die vreemde storm ruiken wanneer ik er geen maak? Wat weet die varensgezel van het wisselen van elementen?"

Hij liet de krachteloze gestalte van Horrel Hork op de grond vallen en spoedde zich naar de uitgang van de tapperij. Daar stond Wal Rus nog steeds zorgelijk naar de lucht te staren. „De wind krimpt naar het Zuidwesten", hoorde hij hem mompelen. „En er zit regen in. Niet zo best, wanneer je met je schuit op een bank zit. Dat wordt een lelijk nachtje, jongens!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

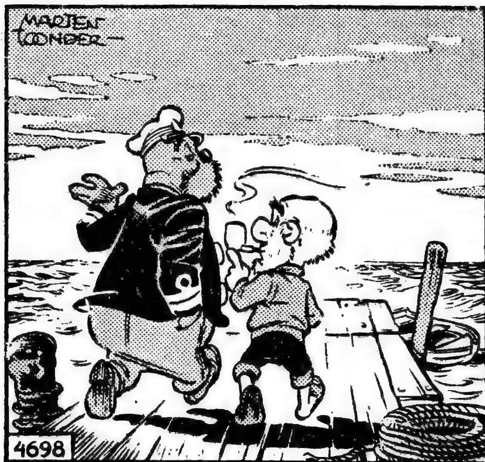

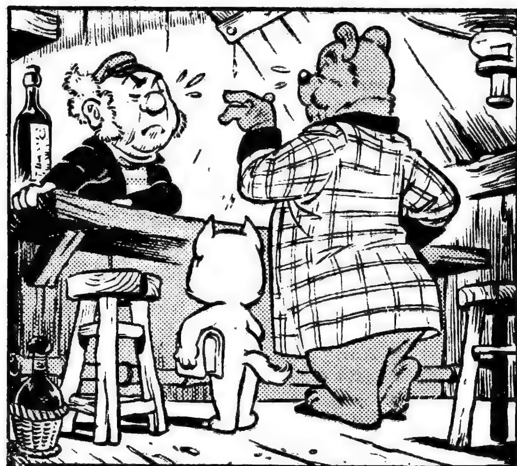
4697. Heer Ollie keek bedremmeld naar Wal Rus en wierp toen een blik op het zwerk. „Zei U, dat het boos weer wordt?" vroeg hij ontdaan. „Bedoelt u storm?" „Dat bedoel ik", gromde de gezagvoerder. „Storm en regen en hoog water. Nieuwe maan en krimpende wind. Trek je oliegoed maar aan, Hommers!" „Mijn naam is Bommel", sprak heer Ollie klagend. „En boos weer is niets voor iemand met mijn teer gestel, wat jij Tom Poes? Laten we hier op het eiland blijven totdat het over is. Dat is mijn voorstel!" „Een voorstel als een doorgeroest anker", riep de zeerob. Maar jij mag wel hier blijven, meneer. Ik vaar weg met hoog water; weer of geen weer. Op de terugreis kan ik jullie dan wel komen ophalen".

„Goed, afgesproken", zei heer Bommel opgelucht. „Wij wachten hier op u. Goeie reis, kapitein!" Wal Rus groette wat schamper en stapte weg in de richting van de aanlegsteiger waar zijn sloep lag. Op dat moment sprong er iemand uit de herberg en snelde haastig achter de verdwijnende gezagvoerder aan. Het was de tijwisselaar Horletoet, die het gesprek had opgevangen en er meer van wilde weten. „Een ogenblikje, o vreemdeling", hijgde hij, toen hij de ander had ingehaald. „U hebt kennis van de getijden, zoals ik hoorde." „Allicht", zei de kapitein, achterdochtig een blik opzij werpend. „Het is mijn vak. „U bent een zeevaarder uit de grote wereld", hernam Horletoet. „Dat dacht ik tenminste. Maar wat weet U van boos weer? Bent u soms ook een tijwisselaar?"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

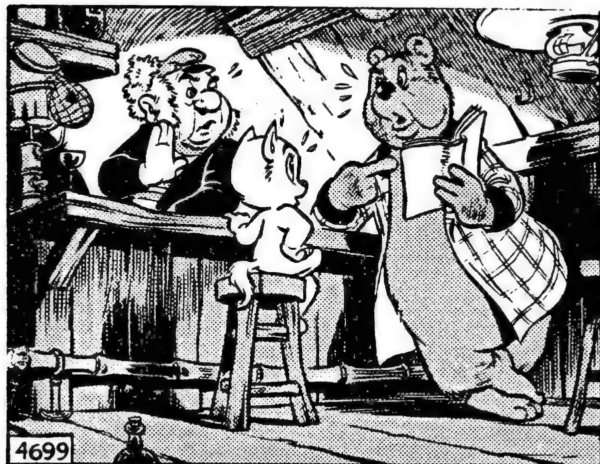

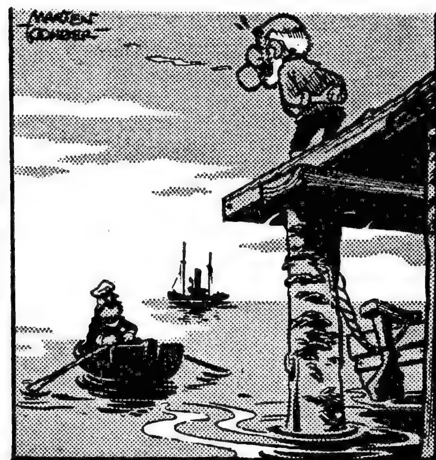

4698. Kapitein Wal Rus lachte bulderend. „Of ik een tijwisselaar ben?", riep hij uit. „Hoor eens meneer, jullie landkrabbengekwek hangt me niet uit de trui! Ik ben een eerlijk zeeman; en voor hoog water heb ik de nieuwe maan nodig en geen tijwisselaar." Oene Horletoet verduwde zijn ontstemming. „Kennis van de natuurkrachten is niet iedereen gegeven", sprak hij zachtmoedig. „U spot met dingen die u niet begrijpt. Maar ik zou graag willen weten wat de maan met de vloed te maken heeft. En hoe kunt u een storm voorspellen, die ik nog niet gemaakt heb?" Deze vragen bevielen de zeerob. Hij begon in korte trekken de werking der getijden uit te leggen en toen kreeg hij, getroffen door de aandacht van zijn toehoorder, schik in zijn onderwerp. Terwijl hij met bonkende stappen de aanlegsteiger betrad, zette hij het waaien der passaatwinden uiteen. Hij behandelde de luchtdrukverschillen en schilderde met zware stem het ontstaan van stormen en orkanen. „De barometer is gevallen, meneer!", riep hij tenslotte uit. „U kunt er donder op zeggen, dat het weerglas op half twaalf staat. En dat betekent dat vannacht de knopen van m'n oliejas af zullen waaien!" „De kapitein zegt, dat het slecht weer wordt", zei heer Ollie op dat moment tot de hotelhouder Hork. „Het is niet prettig voor een heer wanneer zo'n schip gaat slingeren, als u begrijpt wat ik bedoel. En daarom blijven we liever nog een beetje op dit eiland. Kunnen we vannacht een kamer krijgen in uw gastvrije herberg?"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

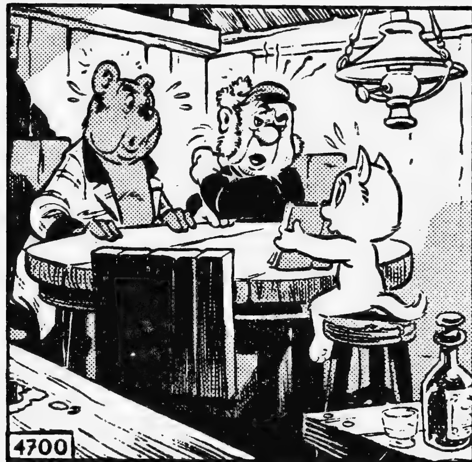

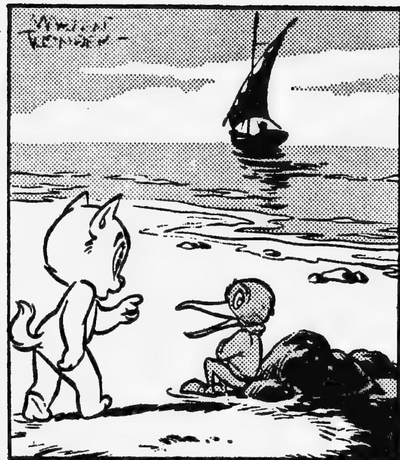

4699. „Willen jullie hier blijven logeren?", vroeg Horrel Hork vol afkeer. „Dit is een gastvrij logement, o vreemde, maar lui uit de grote wereld, met gummiharsens en betonnen harten trap ik net zo lief de deur uit. Jullie vriend heeft daarnet de vloer met mij aangeveegd en dat stond me tegen. Zoiets neem ik niet!" „U, maar wij zijn anders", zei heer Ollie haastig. „Kapitein Rus is een beetje driftig en het ergerde hem dat hij voor de gek gehouden werd over het tegenhouden van de vloed en zo. Wij, uit de grote wereld hebben een goede ontwikkeling genoten, ziet u? Wij weten alles uit onze boeken, als u begrijpt wat ik bedoel!" „Doe dat drukwerk weg!", riep de herbergier uit. „Dat is een zwarte foliant uit de duistere buitenwereld vol bijgeloof en glad gepraat!" „Bijgeloof?", herhaalde heer Bommel onthutst. „Wat bedoelt U?" „Ik bedoel", hernam Hork, „dat het stuitend is om meer geloof te hechten aan bedrukt papier dan aan de krachten van de geest." Daarop boog hij zich, getroffen door de oplettendheid van zijn toehoorder, over de tapkast en zette in korte trekken uiteen hoe de vloed en het weder sinds onheuglijke tijden op het eiland Raap werden bestierd door een tijwisselaar. Zijn woorden maakten indruk. Heer Ollie sloot peinzend zijn boek en prevelde: „Een tijwisselaar? Daar zit iets in, wat jij, Tom Poes?" Intussen stond de tijwisselaar zelf op de aanlegsteiger en keek Wal Rus na, die met forse slagen naar zijn schip roeide. „Het is vreemde taal, die deze zeerob sprak", zo mompelde de grijsaard. „Het weer aflezen op een barometer? Daar zit iets in."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

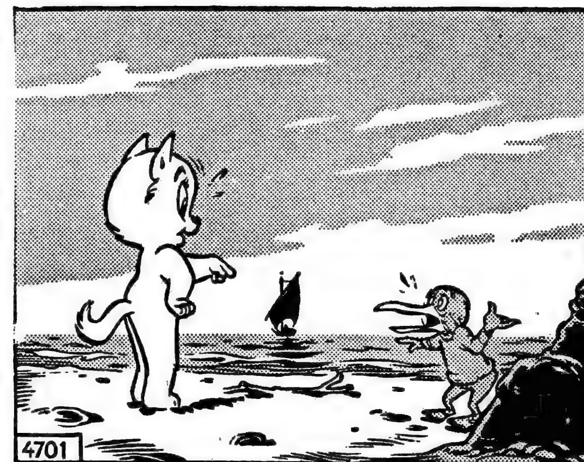

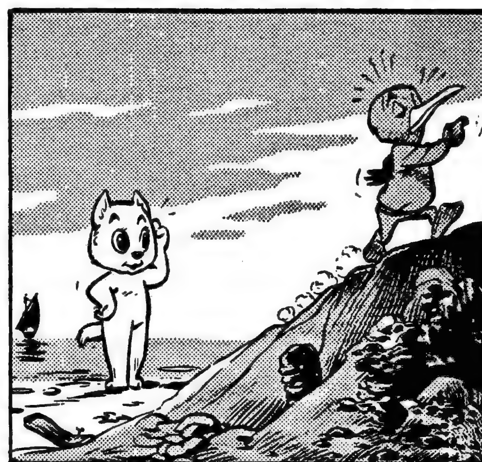

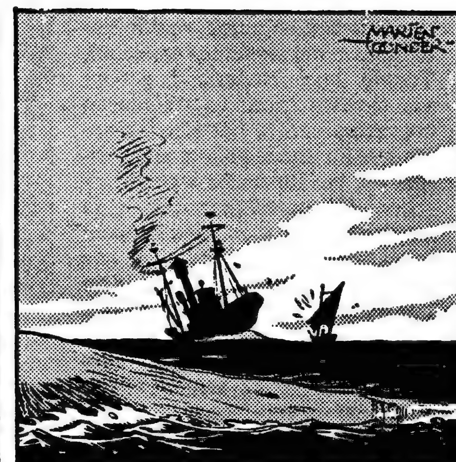

4700. Toen Horrel Hork merkte, dat zijn gast belangstelling voor het besturen van de getijden had, ontdooide hij. Hij noodde heer Ollie aan een tafeltje en begon aan een diepgaande uitleg. „Het vak van een tijwisselaar is moeilijk", sprak hij. „Men moet gevoel hebben voor de krachten van de natuur. Men moet weten wanneer droogte gewenst is, maar ook wanneer het volk dreigt te verstarren. Want dan is de tijd voor een passende loutering gekomen en dan..." „Wacht even", zei Tom Poes die bekommerd merkte, dat heer Ollie geheel in het gesprek opging. „Wat u daar allemaal zegt is onzin, meneer Hork. De eb en de vloed ontstaan vanzelf omdat het water aangetrokken wordt. Kijk, in dit boek staat..." „Je stoort, jonge vriend!", zei heer Bommel streng. En de herbergier riep toornig uit: „Ga weg, gladtong! Voor jou is dit gastvrije logement gesloten!" Tom Poes liet zich zuchtend van zijn kruk afglijden en liep naar buiten, waar de avond reeds begon te vallen. „Het is weer zo ver", prevelde hij. „Dat wordt natuurlijk narigheid - en op dit eiland is er niemand die me straks helpen kan." Op dat moment viel zijn blik op de figuur van de tijwisselaarsleerling Kobbema die verdrietig naar de zee zat te staren. „Daar gaat mijn leermeester Horletoet", sprak hij op een klein zeilscheepje wijzend dat in de schemer uitvoer. „Hij heeft zijn oren laten hangen naar die vreemdeling die mij zo ruw vertreden heeft. Nu vaart hij achter hem aan zonder aan zijn werk te denken. Dat wordt natuurlijk narigheid - en op dit eiland is niemand die me straks helpen wil. Iedereen is boos op mij omdat ik de vloed heb tegengehouden."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

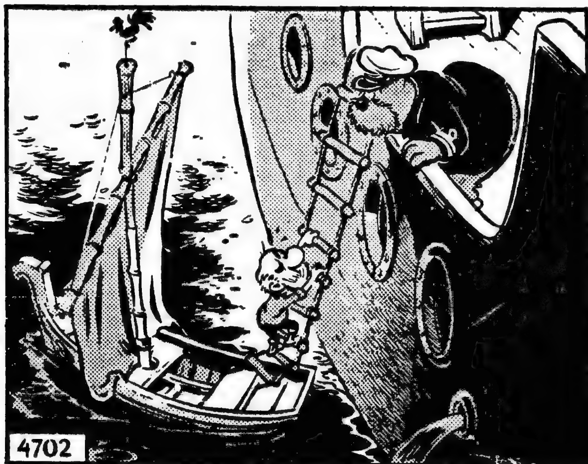

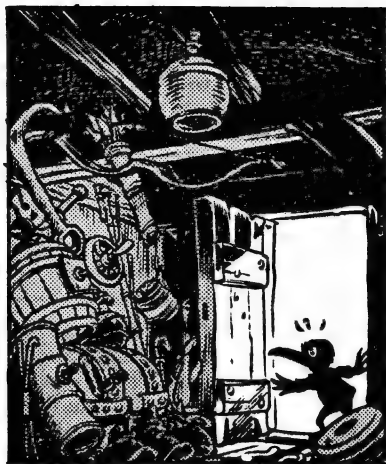

4701. „Iedereen is boos op mij!", sprak Kobbe Kobbema op droevige toon. „De vreemdelingen en mijn eigen volk. Ach, ik ben maar een domme tijwisselaarsleerling, die zeven jaren in deemoed en oplettendheid zijn lessen moet volgen. Maar nu vaart mijn leermeester uit en laat mij alleen achter. Wat moet er nu van het tij worden?" „Ach wat", zei Tom Poes. „Onzin; het tij regelt zichzelf wel, hoor. Je zult zien, dat het vannacht ook zonder de tijwisselaar hoog water wordt. Maak je maar geen zorgen. En als ik je was zou ik een ander vak gaan leren." „Kwade praat", hernam de ander betrekkend. „Daar mag ik niet naar luisteren. Ach, wat zijn vreemdelingen toch dom! Als ik vanmorgen de vloed niet had tegengehouden zou jullie schip niet zijn gestrand." „Toch wel", zei Tom Poes. „In het boek staat, dat laag water in deze streken vaker voorkomt." Kobbema keek hem boos aan en er verscheen een lelijk lichtje in zijn ogen. „Zo", prevelde hij. „Staat dat in het boek? We zullen zien, we zullen zien. Wat kan het mij ook schelen? Iedereen is kwaad en lelijk tegen mij; ze denken zeker, dat ik toch maar dom ben, maar ik zal ze leren!" Na deze woorden keerde hij zich om en liep grimmig weg. Inmiddels had de tijwisselaar Horletoet koers gezet naar het gestrande vaartuig. Want de woorden van de gezagvoerder hadden indruk op hem gemaakt en hij wilde het gesprek meer diepgaand voortzetten.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

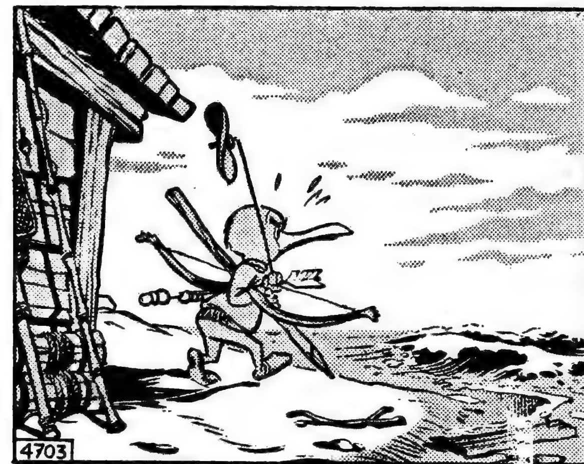

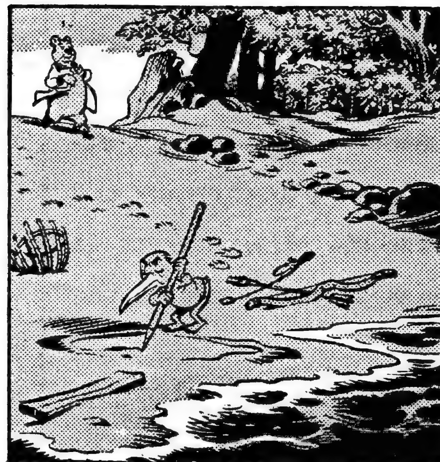

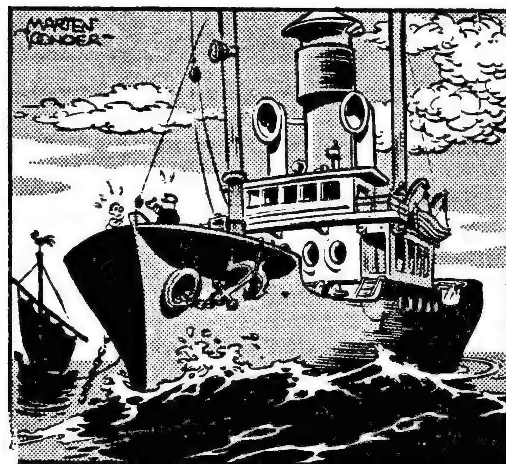

4702. De tijwisselaar legde aan bij een buitenboord hangende touwladder en begon naar boven te klimmen. „Uw schip ligt hoog op de zanden, o vreemde", sprak hij tot de gezagvoerder die bevreemd over de verschansing keek. „De eb is laag - en dat is de fout van mijn onwaardige leerling Kobbema. Maar U zegt, dat het niet zijn schuld kan zijn. Dat geeft mij te denken. Het zou prettig wezen wanneer u gelijk hebt, want deze schuld drukt mij. Wilt u mij meer vertellen over de storm, die U op Uw weermachine hebt zien naderen?" „Daar is niks over te vertellen, Borrelvoet", zei Wal Rus. „Die overgehaalde storm komt - en daarmee uit. De barometer is gevallen als een anker zonder ketting; dat geeft zwaar weer, daar kun je donder op zeggen." „Belangwekkend", hernam de ander peinzend. „Een storm die komt, zonder dat ik hem gemaakt heb! Als dat toch waar is..." Niet ver vandaar was Kobbe Kobbema inmiddels een rommelig schuurtje binnengetreden. „Oene Horletoet heeft vannacht hoog water beloofd", prevelde hij, terwijl hij loerend rondkeek. „Maar nu is hij weggegaan. Trouwens; hij is boos op mij en hij heeft me lelijk behandeld, net als die vreemdeling. Ze denken, dat ik een domme leerling ben, die het nooit zal leren. Maar ik zal ze eens een lesje geven. Waar is de windmolen?"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

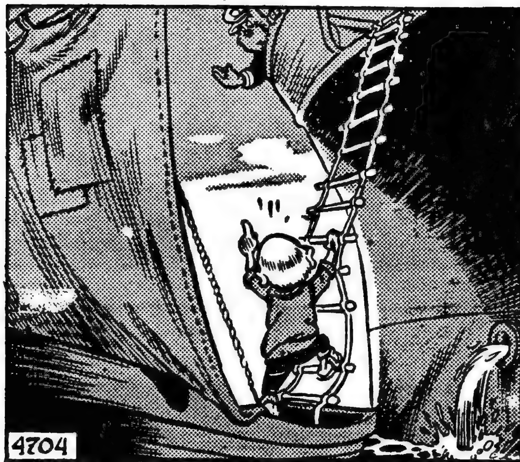

4703. De schuur waar Kobbe Kobbema in rondrommelde stond bekend als de tijwisselaarshut. Er werd daar menig wonderbaar werktuig bewaard dat voor de uitoefening van het ambt onmisbaar was en de leerling koos er met zorg enkele uit. Zo wapende hij zich met een regenboog en pijlen, hij vatte een windmolen in de vuist en voltooide zijn uitrusting met een gepunte tijtak. „Oene Horletoet heeft hoog water beloofd aan de ruwe vreemdeling", prevelde hij, terwijl een ongunstig lichtje in zijn ogen brandde. „Vannacht zal het schip vlot komen", zei Oene. „We zullen zien!" Met deze woorden verliet hij het gebouwtje en spoedde zich naar de zee, waar hij begon met het trekken van een cirkel in het zand. Nu wilde het geval, dat heer Ollie met het hoofd vol gedachten een avondwandeling maakte en hem op enige afstand passeerde. „Kijk, daar is dat aardige ventje waar Wal Rus zo lelijk tegen deed", sprak hij tot zichzelf. „Het manneke beweerde, dat hij de vloed had tegengehouden, geloof ik. Ik ga hem toch eens vragen, hoe men hoog water maakt; dat lijkt me heel leerzaam." „Het was heel leerzaam", zei Oene Horletoet, afscheid nemend van Wal Rus. „Ik hoef dus niet voor hoog water te zorgen, als ik u goed begrepen heb. Uw schip komt vanzelf wel vlot!" „Helemaal vanzelf, meneer!", beaamde de gezagvoerder. „Doe vooral geen moeite. Vannacht waaien we van deze zandbank af als een lap uit een oud zeil; daar kan je donder op zeggen."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

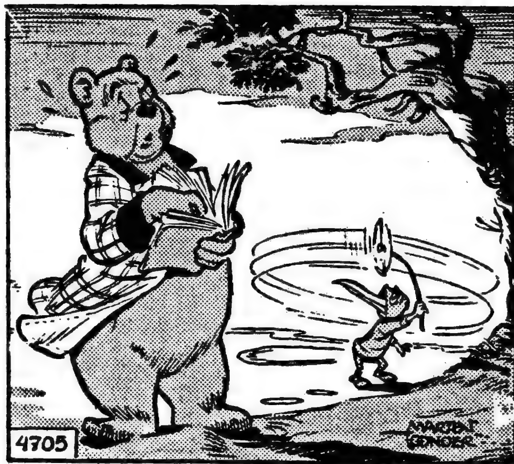

4704. Oene Horletoet daalde de touwladder af met gemengde gevoelens. „Vaarwel", sprak hij. „Wanneer u vannacht vanzelf vlot komt sta ik, als tijwisselaar, voor aap. Maar die kans wil ik lopen; ik doe niets; in het geheel niets. En ik ben benieuwd of het dan toch hoog water wordt." „Dat wordt het, meneer!", beloofde de gezagvoerder. „Hoog water en storm!" „We zullen zien", mompelde de grijsaard zuchtend. Hij maakte zijn scheepje los en zette in de vallende schemering koers naar het eiland Raap, dat duister in de golven lag. Op het strand had Kobbe Kobbema inmiddels zijn cirkel getrokken en zijn gedicht opgezegd. Maar nu werd hij gestoord door heer Bommel, die bevreemd nadertrad. „Wat doe je daar jonge vriend?", vroeg deze. De leerling keek verschrikt op, doch toen hij slechts bot onbegrip op het gelaat van de vreemdeling las, bukte hij zich weer over zijn kring. „Ik maak laag water", sprak hij. „Wees stil; want ik heb nog meer te doen." Heer Ollie deinsde ontsteld achteruit, want nu nam het ventje een schroefblad aan een ijzerdraad ter hand dat hij met grote snelheid boven zijn hoofd liet ronddraaien. „De windmolen!", riep hij boven het gieren uit. „Ik maak storm! Storm en laag water; dat is hun straf!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

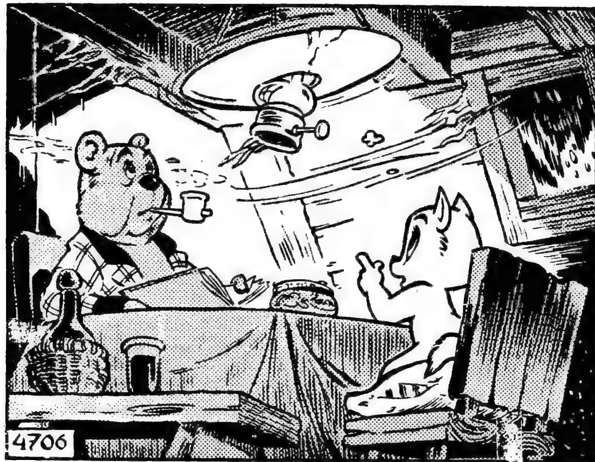

4705. Heer Bommel staarde enige tijd zonder begrip naar Kobbe Kobbema die in de vallende schemering een propeller aan een ijzerdraad boven het hoofd liet cirkelen. „Vreemd”, prevelde heer Ollie tenslotte. „Wat bedoelt het ventje? Waarom zegt het dat het storm maakt? En dat kinderspeelgoed is toch geen windmolen?” Zo sprekende opende hij zijn Handboek der Getijden en sloeg het hoofdstuk op dat over storm handelde. Maar hoe hij ook zocht nergens vond hij een handleiding over de bereiding van het verschijnsel. „Wat je daar doet, lijkt me onwetenschappelijk, jonge vriend”, sprak hij niet onvriendelijk. „Het draaien met zo'n schroefje leidt tot niets, want het staat niet in mijn boek.” De leerling keek niet op. Geheel verdiept ging hij voort met zijn wonderlijke praktijken terwijl hij mompelde: „Wees stil. Ik maak storm en laag water!” Heer Bommel liep peinzend heen. „Hoe primitief zijn de eilandbewoners toch nog”, dacht hij. „Bijgeloof en zwarte kunst. Eigenlijk zou ik er iets tegen moeten doen, als heer zijnde. Ik wil deze eenvoudige lieden niet ontstemmen, maar het maken van storm uit wraak staat me tegen...” Op dat moment zag hij het scheepje van de tijwisselaar dat aan het einde van de oude steiger aanlegde. En omdat de storm hem dwars zat en hij de grijsaard voor een kenner van de elementen aanzag, spoedde hij zich naar het plankier. „Kunt u me ook zeggen wat voor weer er komt?”, vroeg hij. „Zeker”, zei de ander. „Storm en hoog water. Dat zegt de kapitein uit de grote wereld tenminste, maar ik doe er niets aan.”

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

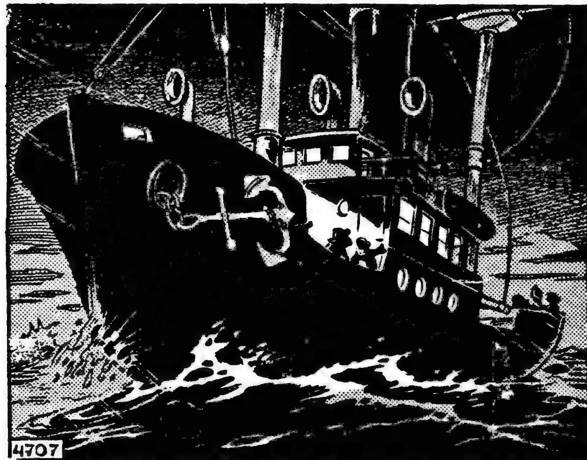

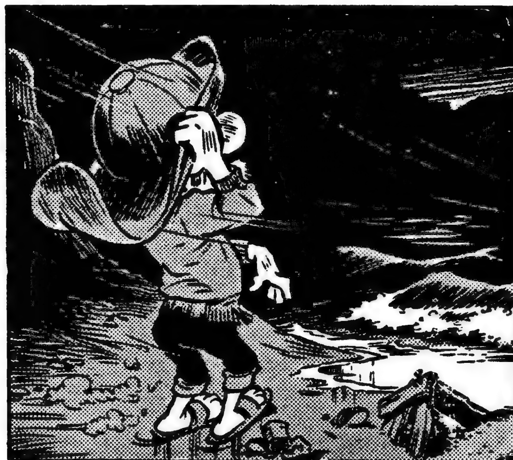

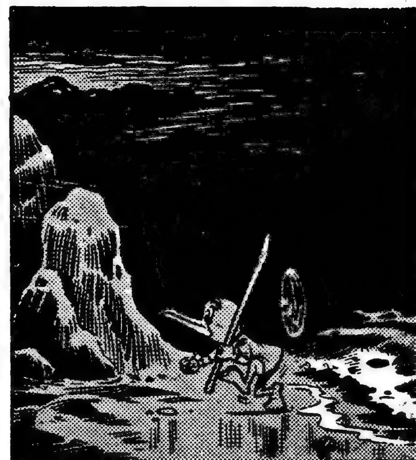
4706. Die avond zaten heer Bommel en Tom Poes na een eenvoudige maaltijd aan een tafeltje in de herberg en luisterden naar de wind die buiten aanwakkerde. „Het stormt", zei Tom Poes. „Ik ben benieuwd of de Albatros vlot komt met het hoge water vannacht." „Ja", gaf heer Ollie toe, „het stormt. Maar of het hoog water wordt? De een zegt, dat het laag water blijft en de ander zegt dat de vloed hoog zal komen en als heer zijnde staat men daar tussen in, als je begrijpt wat ik bedoel."

„Nee", zei Tom Poes verwonderd, „dat snap ik niet. Vannacht is het nieuwe maan en dan wordt het dus hoog water. Dat staat in Uw boek." „Jij hoeft me niet te vertellen wat in mijn boek staat", hernam heer Bommel wat geprikkeld. „Maar zo eenvoudig is het allemaal niet. De een zegt, dat er storm komt en de ander maakt storm en dan zegt de een dat de storm ook zou zijn gekomen als hij niet gemaakt was door de ander en daarom zeg ik dat het helemaal niet zeker is dat de Albatros vlot komt..." Zijn steeds zwakker wordend geprevel werd overstemd door het aanzwellend rumoer buiten. Want het was nu ook begonnen te regenen en zware wolken verduisterden het zwerk terwijl de wind gierend over de zee bolderde. In dat noodweer boog Wal Rus zich bekommerd over de verschansing van zijn gestrand vaartuig. „Alle donders", kon men de gezagvoerder horen mompelen. „Het blijft laag water! Wat is dat hier voor een overgehaald tij?"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

4707. De storm joeg zware watermassa's tegen de Albatros die hoog op de zandbank lag. „Dit gaat fout, meneer!", schreeuwde de gezagvoerder boven het joelen der elementen uit. „Die golven bonken op mijn goeie schuit als stenen op een overgehaald benzineblik. Waar is het springtij?" „D-dat is er niet", stamelde de stuurman, glazig in de elementen blikkend. „Nee, dat zie ik!", loeide zijn meerdere. „Het water blijft hier even laag als het bodempje in mijn oorlamfles. Dat klopt niet, meneer. Hoe komt dat?" „Het komt van de wind", hernam de stuurman, die naar een redelijke uitleg zocht. „De wind blaast de vloed terug, kapitein. Dat moet het zijn!" „Het blijft laag water", mompelde Oene Horletoet, die zich eenzaam langs het strand bewoog. „Ik had het kunnen weten. Zonder tijwisselaar zijn de krachten der natuur stuurloos. Het stormt zonder mijn windmolen, dat geef ik toe. Wat dat betreft, had die vreemdeling dus gelijk. Maar hij was fout toen hij meende, dat het vanzelf vloed zu worden. Dit zal hem een lesje geven!" Zo pratende naderde de grijsaard de plek waar zijn leerling zich met de windmolen en de tijstok ophield. Toen deze zijn meester ontwaarde raapte hij vlug zijn spullen bij elkaar en trok zich terug in de luwte van enige rotsen. „Daar is Oene!", prevelde hij verschrikt. „Die mag mij niet bezig zien want ik moet zeven jaar in ootmoed en oplettendheid zijn lessen volgen voordat ik zelf iets mag doen. Maar hoe kan ik nu de cirkel in stand houden? De cirkel van Horletoet?"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

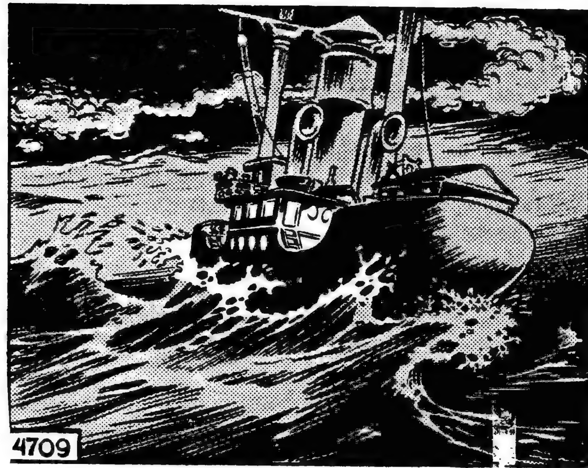

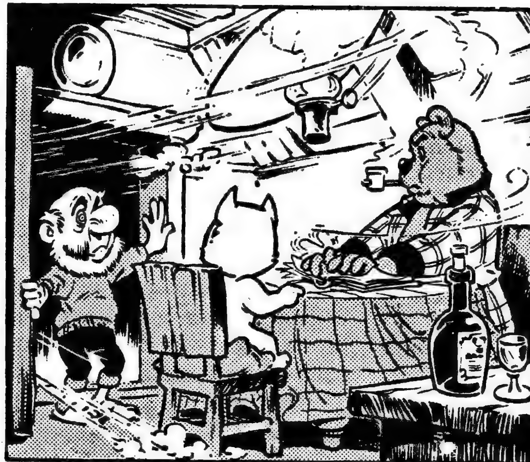

4708. Kobbe Kobbema stond verscholen achter een rotsblok naar de passerende gedaante van zijn leermeester te kijken. „Nu loopt alles fout", prevelde hij bitter. „En het ging juist zo mooi! Ik heb de windmolen laten gieren totdat de storm losbrak, ik heb de regenboog precies op een cumulus wolk gericht, zodat er regen op de wind kwam en ik heb de vloed tegengehouden. Maar nu moet ik de cirkel in de steek laten omdat Oene daar loopt. Nu zal het water doorbreken!" De tijwisselaar bewoog zich intussen peinzend langs het strand voort. Hij was zo in gedachten verdiept, dat hij de slordig getekende kring niet opmerkte die zich vlak voor de waterlijn bevond. De golven rolden er aarzelend naar toe en likten er aan met schuimrandjes. Er was echter niemand die hen met holle stem beval om terug te trekken of die verklaarde, dat dit de cirkel van Horletoet was. Of het nu hierdoor kwam of dat de wind plotseling omliep, weet ik niet. Maar toen de schriele gedaante van de tijwisselaar gepasseerd was, sloeg een grote breker over de zandtekening heen en wiste hem volkomen uit. „De vloed zet door", schreeuwde kapitein Wal Rus, die plotseling bemerkte, dat er beweging in zijn schip kwam. „Als de weerlicht naar boven, stuurman!", bulderde hij. „Met deze wind worden we van de zanden geblazen als een tabakje uit een druilsnor!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

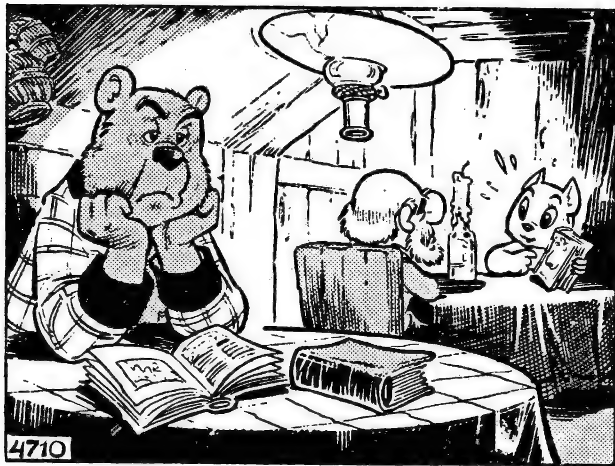

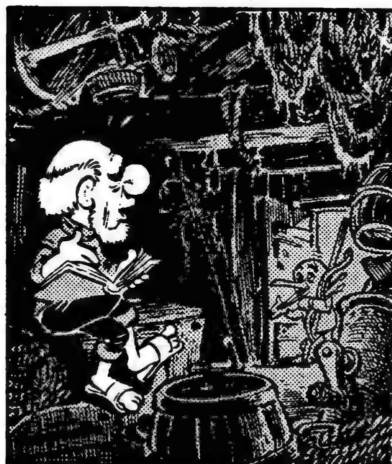

4709. Kapitein Wal Rus repte zich naar de brug. Maar voordat hij de tijd had gehad om zijn oliejas aan te schieten werd zijn schip reeds door een enorme golf van de zandbank getild. „W-we d-drijven weer!", riep de tweede stuurman die de wacht had. „De vloed zet door!" „Daar kan je donder op zeggen!", schreeuwde de gezagvoerder uitzinnig aan de telegraaf rukkend. „Maar wat bedoel je met drijven, meneer? Dit is een eerlijke schuit en geen houtvlot! We moeten varen! Waar is de meester? Waarom loopt die kar niet?" Op dat moment begon de schroef te werken. De Albatros zette zich kreunend in beweging en geholpen door de stormwind zette hij slingerend koers naar Kaap Hozebek, een schuimbaan achterlatend. „Ik ben benieuwd of het schip vlot is gekomen", zei heer Ollie, die bekommerd naar het huilen van de wind zat te luisteren. „Men kan nu wel zeggen dat de maan de vloed maakt, maar weet men nu wel zeker dat de tijwisselaar het niet doet?" Tom Poes schoof ongeduldig de boeken naar voren. Voordat hij echter iets had kunnen zeggen werd de deur opengerukt en daar stond Oene Horletoet in een binnenvallende windvlaag. „De vloed heeft doorgezet", riep de grijsaard met dunne stem boven het woeden der elementen uit. „De kapitein heeft gelijk gehad; ik sta, als tijwisselaar hier lelijk te kijk." Met deze woorden sloot hij de deur achter zich en trad op het tafeltje toe. „Als men de bakens verzet, verloopt het getij", hernam hij. „Maar ik ben niet koppig. Als het getij verloopt wil ik ook wel de bakens verzetten. Mag ik dat boek van U lenen? Ik wil leren hoe de eb en de vloed ontstaan."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

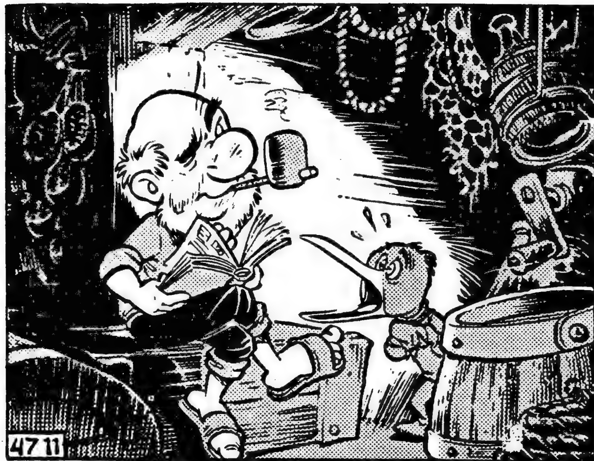

4710. Tom Poes was blij, dat Oene Horletoet van zijn bijgelovige praktijken genezen was. Opgewekt opende hij het Handboek der Getijden en begon het ontstaan van orkanen en cyclonen uit te leggen. Heer Bommel trok zich echter aan een ander tafeltje terug en verviel in een diep gepeins. „Dat gebabbel van de jonge vriend klinkt nu wel heel aardig", sprak hij tot zichzelf. „Ik ben hem goed voorgegaan en hij heeft flink opgelet. Maar ik, als oudere en wijzere, begin te twijfelen aan mijn eigen lessen. Die oude daar schijnt zoveel te zien in hoge en lage luchtdrukken, dat hij zijn baantje van tijwisselaar er aan wil geven. Maar ik heb met mijn eigen ogen gezien hoe de jonge Kobbema, zijn leerling, de storm maakte!" De leerling zelf liep intussen bedrukt door het noodweer. „De vloed heeft toch doorgezet", prevelde hij. „Het schip is vlot gekomen en de vreemdelingen hebben geen lesje gehad. Ach, ik ben nog te jong om de elementen te beheersen - en misschien was het erg lelijk van mij om storm te maken. Men moet ootmoedig zijn en daarom mag men geen wraak nemen zegt Oene altijd. Het is beter om het weer goed te maken, geloof ik." Met deze en dergelijke gedachten vervuld begaf het ventje zich naar de tijwisselaarshut, waar het na een lange tweestrijd vol ootmoed aankwam. De tijwisselaar zat op een kist een boek te lezen en keek nauwelijks op. „Het spijt me, Oene", zei de leerling. „Wees maar niet boos meer; het zal niet weer gebeuren." „O, dat?", mompelde de grijsaard. „Het hoeft je niet te spijten, hoor. Het vak van tijwisselaar bestaat niet, dat zie ik nu in."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

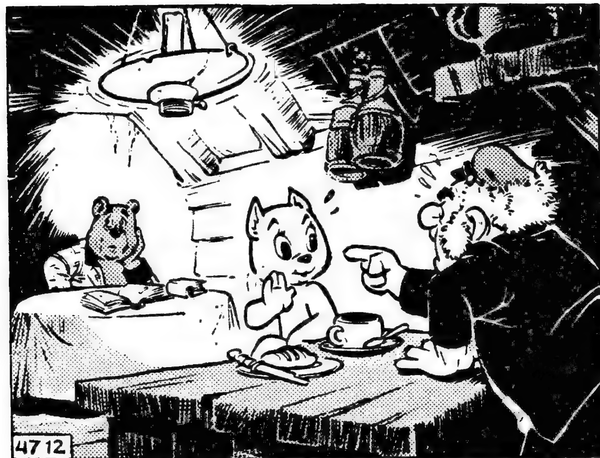

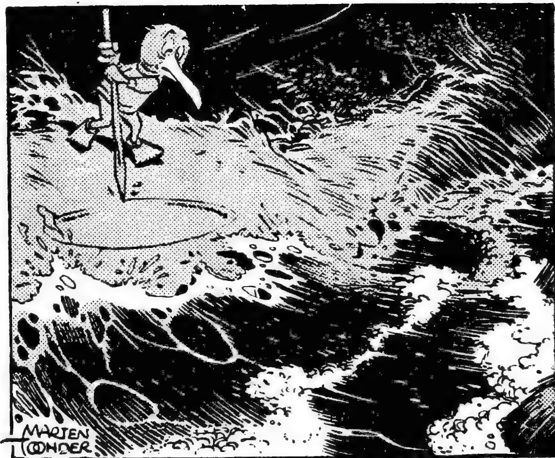

4711. De storm gierde om het schuurtje, zodat de binten kraakten en het tijwisselaarsgerei heen en weer slingerde. Het gebrul van de branding klonk akelig luid en kwam steeds dichter bij, doch de tijwisselaar las rustig in heer Bommels boek en rookte zijn pijp. Het is te begrijpen, dat een grote verslagenheid zich van de leerling meester maakte. „Schei je er mee uit, Oene", stamelde hij. „Meen je het echt? Ga je de vloed niet tegenhouden?" „Nee", zei de grijsaard. „Ik zie in, dat het hoogmoedig en ijdel werk is. De vloed regelt zichzelf." „D-dat is n-niet waar!", riep Kobbema met krassende stem. „Hoor eens hoe het stormt! Dat is toch ook niet vanzelf gekomen?!" „Daar heb ik je", hernam de oude grijsaard glimlachend. „De orkaan is het bewijs, ventje. Die is ontstaan zonder dat ik met windmolens of regenbogen heb gewerkt. Het is zoals het hier in het boek staat; alles regelt zichzelf en het ambt van tijwisselaar is bijgeloof." „M-maar", stotterde de leerling haast schreiend, „ik heb, zonder dat jij het wist..." „Stil nu", vermaande Oene Horletoet, „ik bestudeer de werking van het springtij en je stoort me." Kobbema slikte moeilijk. Hij had op het punt gestaan om te bekennen, dat hij de storm gemaakt had, maar de houding van zijn leermeester schrok hem af. Met een bange zucht wendde hij zich om en opende de deur teneinde het optrekje te verlaten. Doch vol ontzetting bleef hij op de drempel staan. „Het water klotst tegen de hut", jammerde hij. „G-gauw Oene! Houd de vloed tegen." „Niet nodig", prevelde de meester. „Het is springtij, zoals ik al zei. Laat me met rust, leerling!"

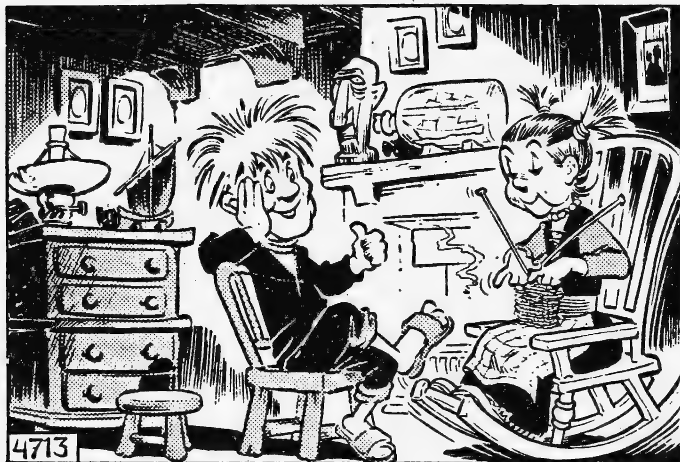
TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

4712. Ook in de herberg gierde de wind door de kieren en reten van het houtwerk en ook hier was het gebulder van de branding duidelijk te horen. „Wat een weertje, hè?", zei Tom Poes, die het zwijgen van zijn metgezellen verdroot. Er kwam geen antwoord en daarom vervolgde hij opgewekt. „De Albatros zal wel vlot gekomen zijn, denkt U ook niet? De vloed lijkt me hoog toe..." „Hoog?", riep nu de herbergier uit. „Het is een schande! De tijwisselaar verzuimt zijn plicht! Hij laat het water maar over de akkers lopen en trekt zich terug met een boek!" „Maar...", begon Tom Poes; doch de ander liet hem niet uitspreken. „En wie zijn schuld is dat?", riep hij. „Dat is jullie schuld! Jullie hebben hem van zijn werk afgelokt met jullie gladde letterboeken! Als het mis loopt is het de schuld van jullie harde harten en jullie gummiharsens!" „Welnee", zei Tom Poes sussend, „dat is maar bijgeloof, hoor! De storm is vanzelf ontstaan en zal ook wel vanzelf ophouden. Nietwaar heer Ollie? Heer Bommel, die op de achtergrond aan een tafeltje zat, antwoordde niet. „De storm is niet vanzelf ontstaan", prevelde hij binnensmonds. „Met mijn eigen ogen heb ik gezien hoe de tijwisselaarsleerling wind en regen maakte. Of was dat maar toeval, als iemand begrijpt wat ik bedoel? Ach, wat staat mij nu te doen?" „Ik weet, wat mij te doen staat", sprak de leerling op dat moment tot zichzelf. Hij was door storm en regen naar een heuvel gelopen waar de vloed bruisend tegenop sloeg - en daar trok hij nu zijn cirkel. „Oene Horletoet doet zijn werk niet meer", mompelde hij. „Nu zal ik het wel moeten opknappen!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

4713. Niet ver van de herberg bevond zich het eenvoudige huisje van Ieme Iegel, een eilandbewoner die naast het verzorgen van zijn akkertje, bij goed weer de visvangst beoefende. Met een tevreden glimlach luisterde hij naar het loeien van de wind en het kletteren van de regen. „We hebben het toch maar goed", sprak hij. „Een gunstige wind voor de visvangst morgen en wat vochtigheid voor het gewas." „Nou, maar die storm werkt op m'n zenuwen", zei zijn vrouw nerveus breiend. „En heb je gezien, hoe hoog de vloed staat? Ik vind het maar doodeng!" „Kom, kom", suste de man. „Ik zie dat zo somber niet. De tijwisselaar zorgt heus wel, dat het water niet te hoog komt. Nee, dit is een best eiland. En nu zijn er nog vreemdelingen ook, dat geeft eens een verzetje." „Zijn vrouw antwoordde niet en na enig aarzelen vervolgde Iegel: „Eigenlijk heb ik wel zin om nog even naar het café te gaan. Het lijkt me nuttig om wat met die vreemden te praten; Horrel Hork zag dat zo somber, maar het is een gepaste ontspanning om te weten hoe ze in de grote wereld denken, wat jij?" Mevrouw Iegel liet haar breiwerk zakken, maar voordat ze iets had kunnen zeggen, zwaaide de buitendeur krakend open en een gierende windvlaag sloeg naar binnen. In de opening stond Horrel Hork temidden van de elementen. „N'avond samen", sprak hij op sombere toon. „De vreemdelingen hebben gezegevierd! Met gladde tong en harsens vol bederf hebben ze de duisternis over het eiland Raap gebracht. De tijwisselaar werkt niet meer, Ieme!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

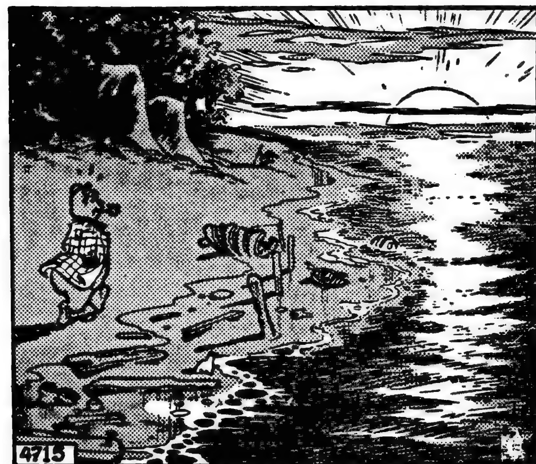

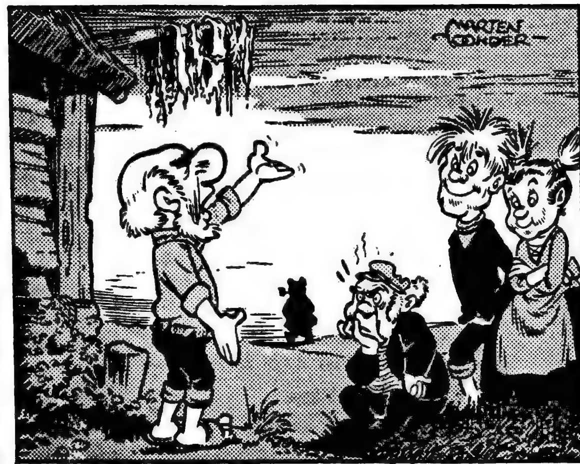

4714. Ieme Iegel veerde overeind uit zijn stoel en ook zijn vrouw liet haar breiwerk in de steek. „Wat zeg je?". Zo riepen zij uit. „Werkt de tijwisselaar niet meer?" „Nee", zei Hork op knarsende toon. „De vreemden hebben hem bewerkt met gladde praat en boeken vol letterwerk. Het tij regelt zichzelf; zeggen zij en Oene Horletoet heeft zich daar bij neergelegd. Hij doet niets meer; hij leest." Er viel een verslagen stilte die verbroken werd door de schelle stem van mevrouw Iegel. „En de vloed dan?", jammerde ze. „Willen jullie beweren, dat die maar hoger en hoger komt zonder dat iemand er iets aan doet? Zijn jullie kerels? Vooruit, houd het tij tegen, als je een man bent, Ieme!" „Ik zie dat anders", begon haar echtgenoot zwakjes, doch nu verhief ook Horrel Hork zijn stem en samen met de vrouw veroorzaakte hij een geluid dat boven de stormwind uit buiten de hut hoorbaar was. Het toeval wilde, dat Tom Poes nog een klein rondje maakte om kennis te nemen van een echt springtijd. En het geluid van de jammerklachten drong uit de open deur tot hem door. „Onzin", sprak hij, de hut binnentredend. „Jullie hoeven je niet op te winden over de tijwisselaar hoor. Heb je dan niet gemerkt, dat het vanzelf al weer eb aan het worden is?" Deze eenvoudige mededeling sloeg iedereen met stomheid. „Eb?", mompelde Ieme tenslotte. „Vanzelf? Die vreemdelingen zijn toch een mirakel!

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

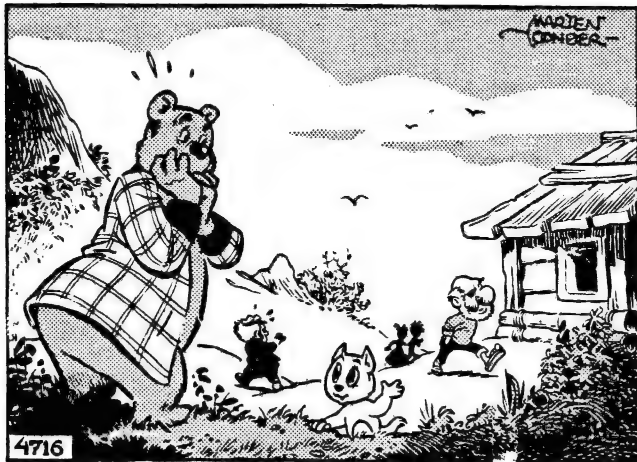

4715. Met het intreden van de eb scheen ook de storm zijn kracht te verliezen. De regen hield op, het wolkendek brak en bij het krieken van de ochtend rees de zon waterig doch helder boven de kim. In het licht hiervan kon men heer Bommel eenzaam doch opgelucht langs het strand zien wandelen. „Ollie jongen”, zo prevelde hij, „dingen, die ’s nachts zwart lijken, blijken overdag licht te zijn. Dat zei mijn goede vader altijd en daar houd ik mij aan. Wat kan het mij eigenlijk schelen wie de vloed tegenhoudt? Als het maar gebeurd, dat is de hoofdzaak!” Op dat moment werd hij bij het ronden van de waterlijn de tijwisselaarsleerling gewaar. Het ventje stond op zijn stok geleund in de zee te staren en het was daar zo in verdiept, dat het heer Ollie’s nadering pas bemerkte toen deze achter hem halt hield. „Waarom kijk je zo pips, jonge vriend?”, vroeg heer Bommel vriendelijk. „Alles is goed afgelopen, nietwaar? Nu dan!” „Sst!”, siste Kobbema. Hij keek schichtig om zich heen en vervolgde fluisterend: „Ik heb de vloed en de storm teruggedreven! Dat moest ik wel, want Oene doet het nier meer. Maar ik mag het niet doen, omdat ik een leerling ben. Niks vertellen, hoor!” Na deze woorden spoedde hij zich heen en heer Ollie vervolgde met nieuwe kommernis zijn wandeling totdat hij de tijwisselaarshut bereikte. Daar was een kleine samenscholing rond de figuur van Oene Horletoet zichtbaar en de stem van de grijsaard schalde neuzelend door de ochtendstond. „Het helpt niet of jullie aandringen, vrienden”, sprak hij. „Ik doe het niet meer, want het ambt van tijwisselaar berust op bijgeloof. Het wordt tijd, dat ook wij verlicht gaan denken. Geloof me, de getijden komen vanzelf.”

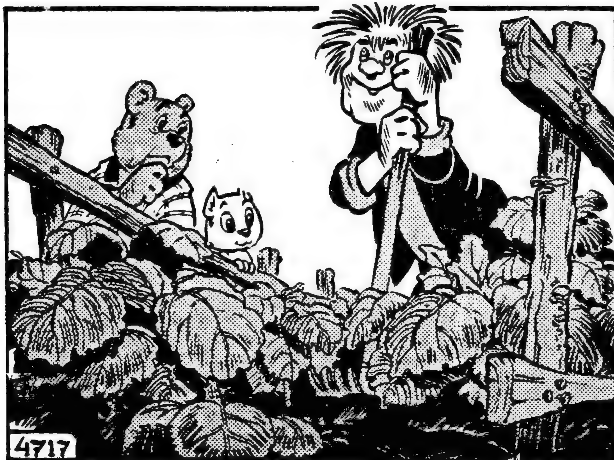
TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

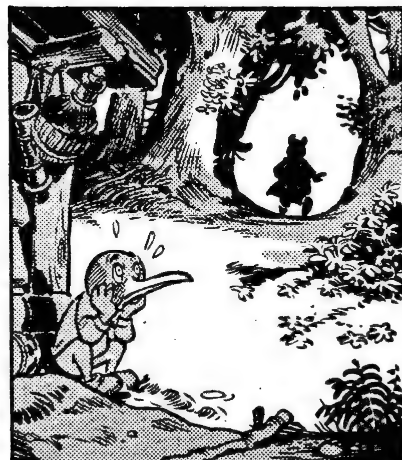

4716. Heer Bommel hield bekommerd de pas in en verviel tot tweestrijd terwijl de tijwisselaar zijn redevoering besloot. „Het is uit!", sprak de grijsaard. „De cirkel van Horletoet wordt niet meer getrokken. Vannacht is gebleken, dat de eb vanzelf wel intreedt. En daarom ga ik een akkertje bebouwen. Ga in vrede." Het groepje ging met gemengde gevoelens uiteen en Tom Poes liep opgewekt op heer Ollie toe. „Prettig hè?", vroeg hij. „U hebt hier met Uw boeken goed werk gedaan want het bijgeloof is echt wel uitgeroeid. Nu kan die oude Horletoet nuttig werk gaan doen en Kobbe Kobbema kan een goed vak leren." Heer Bommel zuchtte en sjokte moedeloos achter zijn jonge vriend aan naar boven. „Ik weet het niet", prevelde hij. „Je praat alsof ik blij moest zijn, maar dat is niet zo. Ik weet het niet." „Wat weet U niet?", vroeg Tom Poes onthutst. „Hoe het zit met die tijwisselaar", hernam heer Ollie bedrukt. Hij liet zich in het gras zakken en vervolgde met geknepen stem: „Het is eigenlijk een geheim, je mag het dus niet verder vertellen. Maar Kobbe heeft vannacht de vloed teruggedreven omdat Oene het niet deed. Iemand moest het toch doen, als je begrijpt wat ik bedoel!" „Nee", zei Tom Poes streng, „dat begrijp ik niet! Die Kobbema moet ophouden; anders is er nog niets bewezen voor die bijgelovige eilanders!" „Juist", zei heer Bommel. „Er is ook niets bewezen. Voor mij ook niet. Komt de eb nu vanzelf of niet? Ik weet het niet meer."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

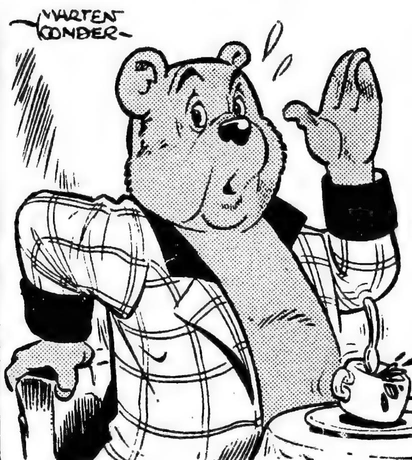

4717. „Komt de eb nu vanzelf of niet?", vroeg heer Bommel terwijl hij met Tom Poes langs de kustlijn wandelde. Hij liet deze vraag even inzinken en vervolgde toen: „Ik wil het zelfs ruimer stellen; gaat het uit zichzelf regenen? En, om nòg verder te gaan: Steekt de wind vanzelf op?" „Wat een onzin", zei Tom Poes. „Iedereen weet toch..." „Iedereen weet niets!", onderbrak heer Ollie geprikkeld. „Maar ik, als gerijpt heer, weet, wat ik heb gezien - en daar houd ik mij aan!" Zo sprekende waren ze het akkertje genaderd waarop Ieme Iegel zijn raapkool stond te verzorgen en de eilander hield hen met een vriendelijke groet staande. „Er kon best een buitje regen vallen", sprak hij. „Dat stormpje vannacht heeft te kort geduurd; de grond is alweer droog." „Misschien loopt de wind wel om", zei Tom Poes troostend. „Ik zie dat anders", hernam de landbouwer. „Volgens mij zou de tijwisselaar nu zijn regenboog ter hand moeten nemen. Maar hij doet het niet meer", zegt hij. „En dat is de schuld van jullie vreemdelingen. Jullie zorgen voor een verzetje, dat is waar; maar ik voel er voor om eens met Oene Horletoet te gaan praten en hem op de droogte van de kool te wijzen." „Dat moet je niet doen", zei Tom Poes. „De regen komt vanzelf, dat zal je zien." Het gesprek ergerde heer Ollie. Hij liep broedend door totdat hij de tijwisselaarshut bereikte en daar zag hij de leerling eenzaam voor de deur zitten. „Dag Kobbema", zei heer Bommel. „Je hebt vannacht knap werk gedaan; ik moet zeggen, dat ik ervan sta te kijken. Nog sterker; ik heb mijn boeken terzijde gelegd. Maar nu moet er regen komen, Kobbe! Kan jij daar voor zorgen, nu je meester het niet meer doet?"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

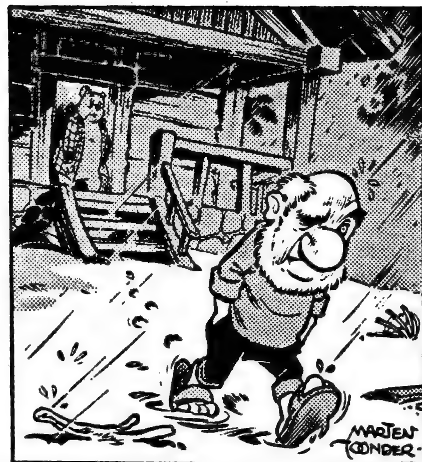

4718. Na het gesprek van heer Ollie met de tijwisselaarsleerling pakte een donker wolkendek zich samen boven het eiland Raap en niet lang daarna viel de regen in stromen neer. „Het hemelwater valt!", sprak Horletoet, die in het café een kop koffie nuttigde. Hij wees op een lek in het dak en voegde er met stemverheffing aan toe: „Merk je nu wel, dat het werk van een tijwisselaar onnodig is, Hork? De elementen komen en gaan, zonder dat wij, nietige wormen, daar invloed op hebben." „Nietige wormen?", herhaalde de herbergier ontstemd. „Je spreekt de gladde taal van de vreemdelingen, Oene! Je brengt de duisternis over ons eiland!" „Hola!", riep de ander uit. „Ik zie het licht van de wetenschap! Het bewijs is door deze regen wederom geleverd!" Nu kreeg heer Bommel er genoeg van. Hij schoof zijn stoel bonkend achteruit en stond op. „Er is niets bewezen!", zo riep hij uit. Een grote verbazing maakte zich van de aanwezigen meester. „Wat is dat nu?", vroeg de tijwisselaar, zich omwendend. „U hebt mij zelf uw wijze boeken gegeven!" „Wat bedoel je, vreemdeling?", gromde Horrel Hork. „Is dit gladde taal uit je gummiharsens of ontdooit je hart?" „Ik bedoel", vervolgde heer Bommel terugdeizend, „dat de regen niet vanzelf gekomen is! Want Kobbe heeft met een pijl in een wolk geschoten omdat ik hem dat vroeg. Kobbe Kobbema, de leerling, als jullie weten, wie ik bedoel..." Hij zweeg beklemd, want plotseling begreep hij, dat hij zijn mond voorbij had gepraat.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

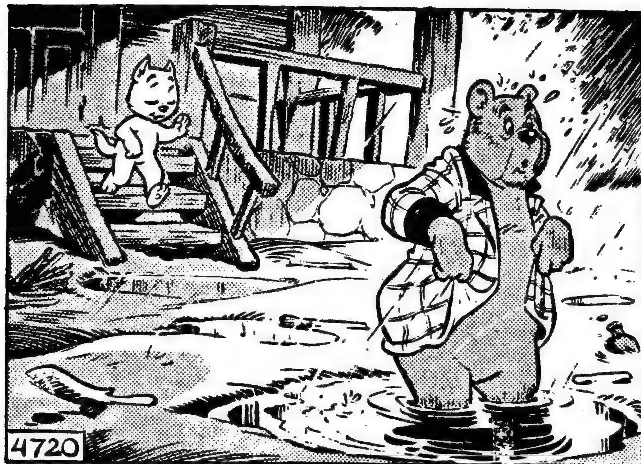

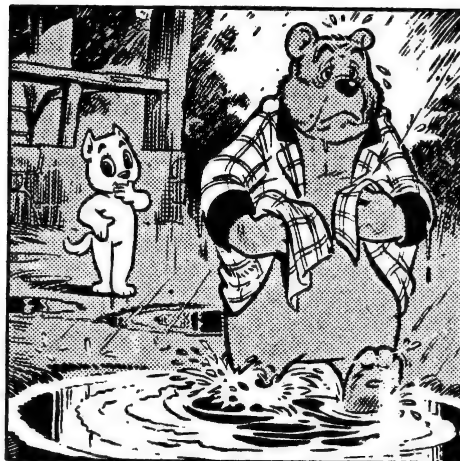

4719. Heer Bommel deinsde verslagen achteruit totdat de houten muur hem in de rug dekte. „O wee!”, prevelde hij. „Ik had niet mogen zeggen dat Kobbe Kobbema voor de regen gezorgd heeft. Het was een geheim, als iemand begrijpt wat ik bedoel!” „Jaja”, sprak Horrel Hork. „Ik heb genoeg gehoord! Zie je nu wel, dat we niet zonder tijwisselaar kunnen, Horletoet? Je moest je schamen, dat je het werk aan je leerling overlaat!” „Domme praat”, riep de grijsaard toornig uit. „In de eerste plaats is de leerling te ver gegaan. Zeven jaren moet hij in ootmoed en oplettendheid mijn lessen volgen zonder zelf iets aan de elementen te veranderen. En in de tweede plaats is het nutteloos en onzinnig wat hij gedaan heeft. Dat staat in de boeken!” „Het regent toch maar lekker!”, hernam de herbergier. „Dat is een bewijs, of niet soms?” „Heren t-toch”, stamelde heer Ollie, die zich verslagen op zijn stoel liet zinken. „Laten we de kwestie nu eens rustig bekijken! Het gaat niet om de jonge Kobbema, maar het gaat om de kwestie van weer maken of geen weer maken. Ik bedoel eh... zeg jij toch eens wat, Tom Poes! Hij weet wat ik bedoel!” „Hm”, zei Tom Poes. „Op deze manier komt er nooit een einde aan het bijgeloof. U moet u er buiten houden, heer Bommel! En Kobbema ook!” „Zo is het”, gromde Horletoet terwijl hij met bonkende passen naar de uitgang liep. „De leerling moet bestraft worden voor zijn opstandigheid. Hij moet onschadelijk gemaakt worden; dan pas kunnen we het bewijs leveren, dat de boeken niet liegen!” „Laat het ventje met rust!” riep heer Ollie, hem volgend. Maar de grijsaard luisterde niet. Met opgetrokken schouders en grimmig gelaat spoedde hij zich door de neergutsende regen.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

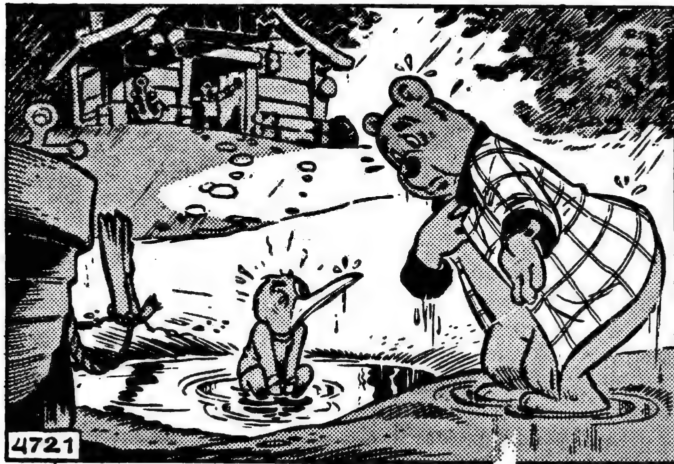

4720. Heer Bommel haastte zich achter de tijwisselaar aan het trapje af en plonsde spontaan in een van de diepe plassen die veroorzaakt waren door de rijke regenval. Dit gebeuren zette een domper op zijn drift. „Oemps", prevelde hij, verslagen de pas inhoudend. „W-wat een water! Dat was nu toch niet nodig geweest! Maar ach, Kobbema is nog maar een leerling - en hij d-drijft een beetje over..." „Wat staat u daar, heer Ollie?", vroeg Tom Poes die hem volgde. „Gaat u een bad nemen?" „Schaam je", sprak heer Ollie op stille toon. „Het is héél ongepast om grapjes te maken terwijl je oudere vriend en leidsman inwendige moeilijkheden verwerkt. Die Kobbema, hè? Die krijgt nu narigheid met zijn leermeester. En het is mijn schuld! Maar wat moet ik doen?" „Laat nu maar", zei Tom Poes. „Het is toch goed, dat er eindelijk een einde aan het bijgeloof komt? Stap uit die plas en kom weer binnen totdat de bui over is. Al dat vocht is slecht voor uw gezondheid." Heer Bommel klemde de lippen op elkaar en zette zich klotsend in beweging. Maar hij richtte zijn schreden niet naar het café zoals hem was aangeraden. Integendeel. Vastberaden begaf hij zich naar de heuvel waarop de tijwisselaarshut was gelegen. „De jonge vriend is hol en oppervlakkig", sprak hij tot zichzelf. „Hij begrijpt niet, dat het hier om diepere dingen gaat. Dit is een kosmisch gebeuren en ik..." Hij zweeg verschrikt, want uit de hut die nu in het zicht was gekomen, werd de leerling Kobbema met grote kracht weggeschoten. „Maak dat je wegkomt!", schalde de stem van Horletoet hem na. „Hier heb je niets meer te maken! Er moet een einde komen aan het bijgeloof!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

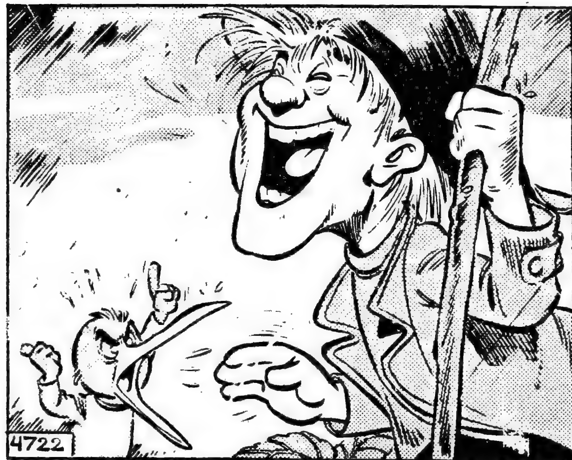

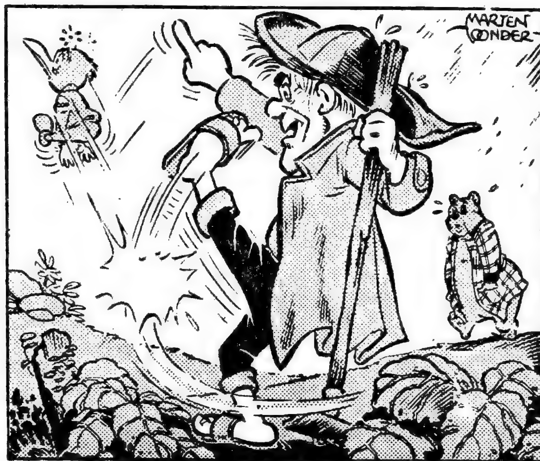

4721. De leerling Kobbema belandde klotsend in een plas en heer Bommel haastte zich naar hem toe. „Vort met jou!", kraste de tijwisselaar vanuit zijn hut. „Laat me je hier niet meer zien! Er wordt geen tij meer gewisseld, begrepen?" Na deze woorden wierp hij de deur van zijn optrekje dreunend dicht en nu viel er een stilte in die slechts onderbroken werd door het suizelen van de regen op het strand. „Het spijt me", zei heer Ollie op zachte toon. „Het is alles mijn schuld. Eerst de boeken en het ongeloof waarmee ik Horletoet tot domme wetenschap heb gebracht en nu heb ik mijn mond weer voorbijgepraat over de regenval..." Het ventje wierp hem een hatende blik toe en krabbelde overeind. „Ik wist het", kraste hij. „En toch heb ik je vertrouwd. Ach, ik zal het nooit leren". „Wacht nu even", riep heer Bommel, want Kobbe liep met grote passen weg. „Luister nu toch! Laten we rustig overleggen, want anders gebeurt er iets vreselijks. De elementen zijn ontketend, als je begrijpt wat ik bedoel!" De ander keek echter niet om. Vol woede spoedde hij zich landinwaarts, waar Ieme Iegel zijn raapkool verzorgde. „Moet je horen, Ieme", riep hij, de pas inhoudend. „Die regen, hè?" „Ja, die is fijn", zei de landbouwer glimlachend. „Een beetje hard, maar precies wat ik nodig had voor het gewas." „Nou, je vergist je", hernam de leerling. „Het is te veel voor je gewas. Ik heb per ongeluk een staande wolk geraakt en nu zal het doorgaan met regenen. Want Oene Horletoet heeft me uit de hut verjaagd en nu kan ik de windmolen niet meer gebruiken. En de tijstok ook niet. Je gewas zal van boven en van beneden verdrinken, Ieme!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

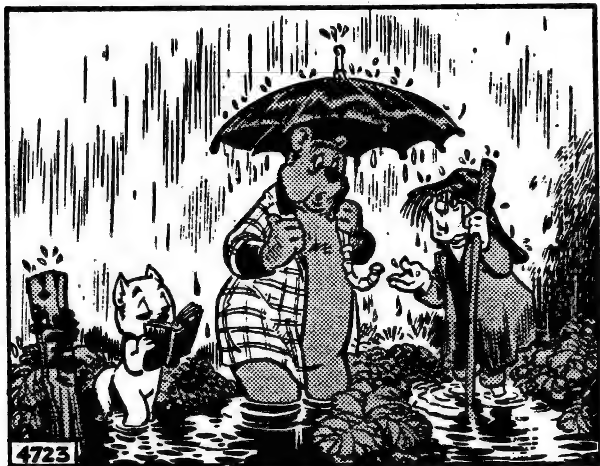

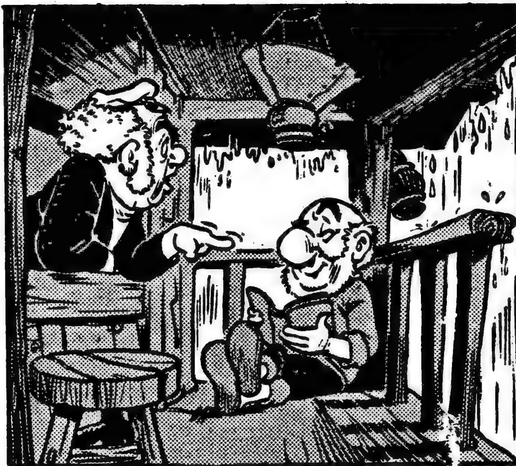

4722. Ieme Iegel barstte in een smakelijk gelach uit. „Haha!" riep hij. „Schei nu uit met je windmolens en je tijstok en de rest. Het is allemaal bijgelovige onzin. Dat heeft Oene zelf gezegd. En die kan het weten, want die is de tijwisselaar!" Nu begon Kobbema kwaad te schreeuwen. „Schei zelf uit met je stomme gelach!" zo riep hij. „Begrijp je dan niet, dat alles verloren gaat? Oene is in de ban van de vreemdelingen met hun gladde boeken - en ik sta alleen voor het wisselen van het tij! En jij bent te stom om te snappen hoe erg dat is!" Deze brutale woorden ontstemden de landbouwer, dat valt te begrijpen. Zijn gelaat betrok en met een welgemikte voetbeweging verwijderde hij de leerling van zijn akker. „Vort!" riep hij hem na. „Van jouw praat ben ik niet gediend, hoor! De vreemden brengen hier wat vertier en Oene weet wel wat hij doet. Daar vertrouw ik op. Ga weg met je opstandige taal".
Op dat moment werd hij op de schouder getikt door heer Ollie, die stilletjes genaderd was. „U had dat niet moeten doen, goede vriend", sprak heer Bommel op droeve toon. „De jonge Kobbema is de enige hier die iets aan de ontketende elementen kan doen, als u mij volgen kunt. Maar nu hebt u hem vervreemd!" Dat was waar. De tijwisselaarsleerling liep met hatende blikken weg en zijn handen balden zich in machteloze woede. „Nu kan het me ook niets meer schelen", prevelde hij. „Het is uit! Laat alles maar vergaan".

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

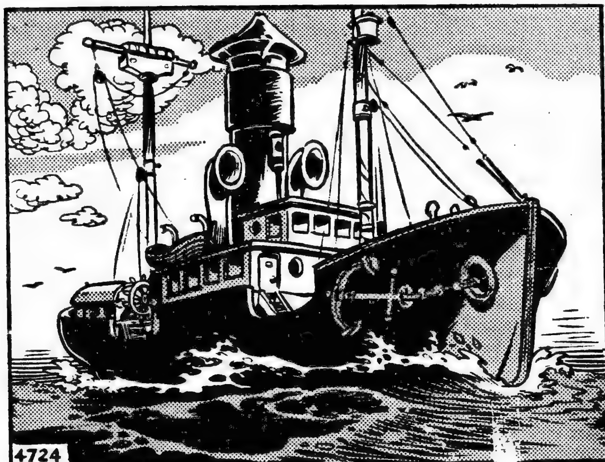

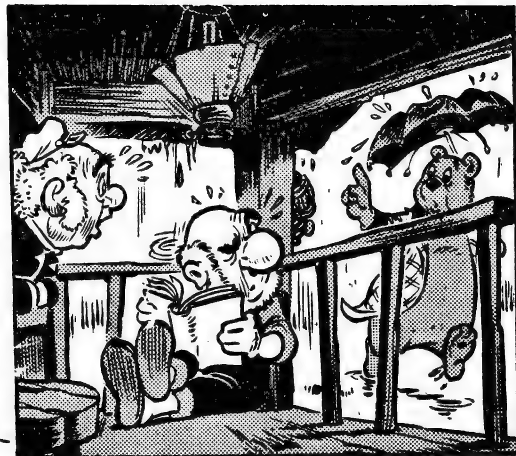

4723. De regen hield aan. In dichte stralen gutste het hemelwater op het eiland Raap en de landbouwer Ieme Iegel bewoog zich al spoedig soppend tussen zijn gewas. „Dit is te veel", prevelde hij tenslotte ontmoedigd. „Zo kan ik de kool niet onderhouden. Inplaats van onkruid groeit er wier tussen de planten". „Eigen schuld", zei heer Bommel, die onder een grote paraplu passeerde. „U hebt de tijwisselaarsleerling lelijk bejegend." „Ben je daar nu al weer, vreemdeling?" vroeg de ander ontstemd. „Ik dacht dat lui uit de grote wereld wat vertier gaven, maar nu zie ik het anders. Ze lopen zeurend rond." „Hoe kan ik vertier geven, terwijl de wereld onderloopt?" hernam heer Ollie bedrukt. „De koffie smaakte me niet, want mijn geweten plaagt me. Het is de schuld van mijn gladde boeken, dat de elementen ongehinderd neerstorten." „In deze streken regent het vaker", zei Tom Poes troostend. „Het handboek zegt....". „Ach wat handboek!" riep heer Bommel uit. „Het is één uur. Nu moet de eb intreden. Maar wie gaat daarvoor zorgen?" „Het is één uur", sprak de herbergier. Hij stak zijn hoofd uit het raam en keek beschuldigend naar de tijwisselaar die op de veranda zat. „Zou je niet eens wat gaan doen? De vloed moet terug!" „Dat gaat vanzelf. Horrel", mompelde Horletoet, al lezend. „Let maar eens op!" Maar zijn leerling dacht er heel anders over. Het ventje stond niet ver vandaar, tussen enkele rotsen verscholen naar de bruisende zee te kijken en zag er ontredderd uit. „Dit is het einde", prevelde het. **„Als er nu geen cirkel getrokken wordt zal de wereld onderlopen."**

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

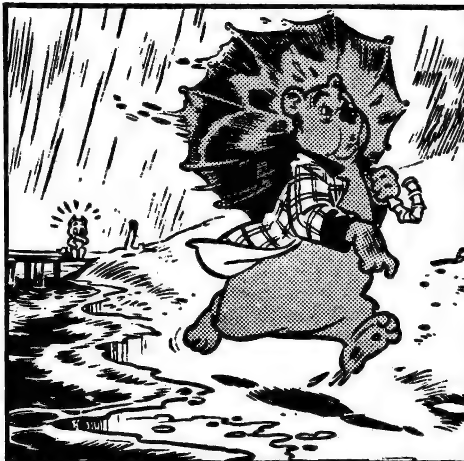

4724. De Albatros had zijn lading gelost in Kaap Hozebek en bevond zich op de terugreis. Het was mooi weer; een lange deining wiegde het goede schip vreedzaam over de oceaan en niets duidde er op, dat het einde van de wereld op komst was. „Over een paar uren kunnen we het eiland Raap in de kijker hebben", mompelde kapitein Wal Rus, die peinzend over de brugrailing leunde. „Het is bedonderd dat we daar voor anker moeten, want die overgehaalde zandbanken bederven mijn middagdutje. Ik heb Blommers beloofd, dat ik hem af zou halen - en hij is goed van betalen. Maar anders liet ik hem even graag op die rotshoop zitten. Het is misselijk werk nu de eb net heeft ingezet." De gezagvoerder vergiste zich echter. Op het eiland was in het geheel geen sprake van laag water en heer Ollie was een van de eersten die dat in de gaten had. Gekweld door zorgen bewoog hij zich onder zijn paraplu over het verregende strand, van tijd tot tijd een streep in het zand trekkend om het vorderen van het tij te meten. Doch toen deze merktekens de een na de ander door de branding waren weggespoeld werd hij door een grote angst bevangen. Hij liet Tom Poes in de steek en draafde met zoń snelheid naar de herberg, dat zijn regenscherm omsloeg. „Kom vlug!" riep hij tot de lezende tijwisselaar. „Het is al twee uur en de vloed komt nog steeds hoger!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

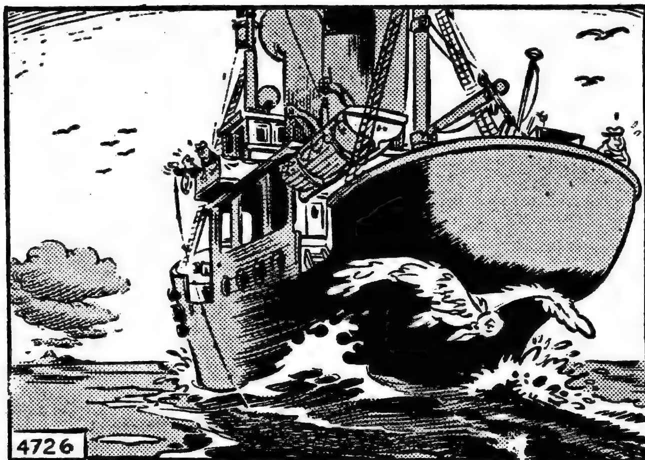

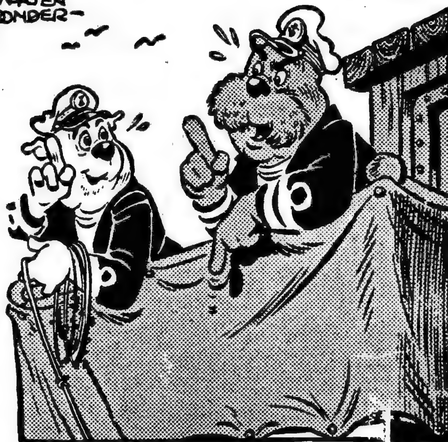

4725. „K-kom g-gauw!" riep heer Ollie ademloos. „Het is nog steeds vloed! „Wat zou dat?" vroeg de tijwisselaar, een afkeurende blik op de ontredderde heer werpend. „Een zekere onregelmatigheid in het tij is niets bijzonders in deze streken. Dat staat in het handboek. Vroeger meende ik, dat het aan het trekken van een slappe cirkel lag of aan het zwakke zeggen van de spreuk. Maar nu ik het licht gezien heb in uw wetenschappelijke boeken begrijp ik, dat ik mij overgaf aan hol bijgeloof." „Maar Oene toch!" riep de herbergier vol wanhoop uit het venster. „Kom tot inkeer vóór het te laat is!" „Nee!" hernam de grijsaard vastbesloten. „Ik wens niet langer als tijwisselaar voor aap te staan tegenover de geleerde wereld!" Zo sprekende hervatte hij de lezing van het Handboek der Getijden en heer Bommel wendde zich met een bange zucht om en begon langs het strand te draven. Tom Poes, die zolang op de landingssteiger plaats had genomen zag hem al rennend passeren en haalde verbaasd de wenkbrauwen op. „Het is erg met heer Ollie", prevelde hij. „De vloed is wel een beetje hoog vandaag, dat is waar. Maar ik snap toch niet waarom hij hier op het eiland zo bijgelovig geworden is. En waar zou hij nu zo vlug naar toe gaan?" Nu, dat was niet moeilijk te raden. Heer Bommel was op weg naar de tijwisselaarsleerling; want dat was de laatste figuur die hier redding kon brengen, zoals hij begreep. „Kobbema!" riep hij, toen hij het ventje tussen enige rotsblokken ontwaarde. „Alsjeblieft, doe iets! Anders loopt het mis!" Doch de leerling schudde mismoedig het hoofd. „Ik heb geen tijtak meer", mompelde hij. „En iedereen is lelijk tegen me."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

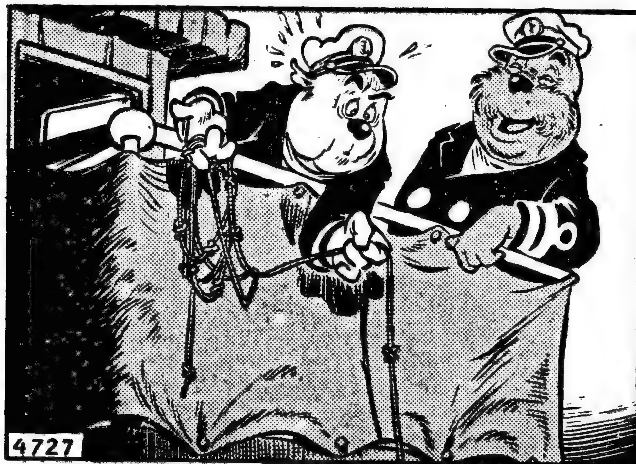

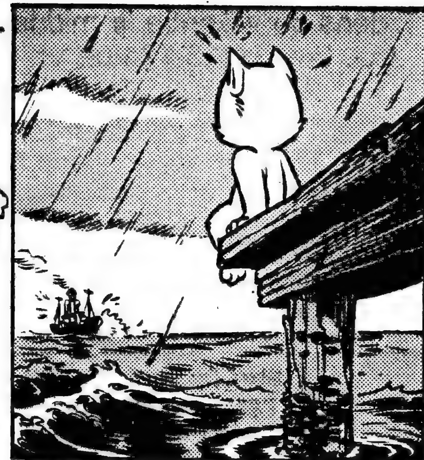

4726. Inmiddels was de Albatros het eiland Raap vrij dicht genaderd. Als een donkere streep lag het op de horizon en de stuurman, die zich maar al te goed herinnerde dat de omgeving door zandbanken ontsierd werd, was aan het loden. „Goed zo, maat", sprak de gezagvoerder prijzend. „Je leert het wel, hoor. Als je zo doorgaat wordt je misschien nog wel eens een zeeman." De ander verbleekte een weinig en loodde met dunne lippen voort. „Het bevalt me hier niets", prevelde hij. „Er is iets geks met dat eiland. Hier is het mooi weer - en daar regent het. En de vorige keer was het vloed terwijl we toch op een bank liepen. En nu is het eb, maar..." „Donders meneer!" riep de kapitein. „Je praat teveel! Het is eb, ja! En ik ben blij, dat je je die zandbanken herinnert. Kijk naar je dieplood, want een stranding kost tijd en geld. En dan praat ik niet eens over mijn middagdutje!" „Jawel kaptein", hernam de stuurman. „Maar nu is het eb en er is geen zandbak te bekennen. Er is hier iets geks; dat is vast!" Heer Bommel had de nadering van het schip niet in de gaten. Op bewogen toon had hij de tijwisselaarsleerling op zijn plicht gewezen en hem duidelijk gemaakt, dat het lot van de aardbol van hem, Kobbe Kobbema, afhing. „Vergeet je grieven, jonge vriend!" zo riep hij uit. „Je eigen gevoelens moeten wijken voor het algemeen belang! En als je dan geen tijstok meer hebt kan je het misschien met die aangespoelde tak doen." De leerling gaf na lange tweestrijd toe - en zo kon men hem even later bezig zien met het trekken van de cirkel van Horletoet. Maar ach, het was een slappe cirkel.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

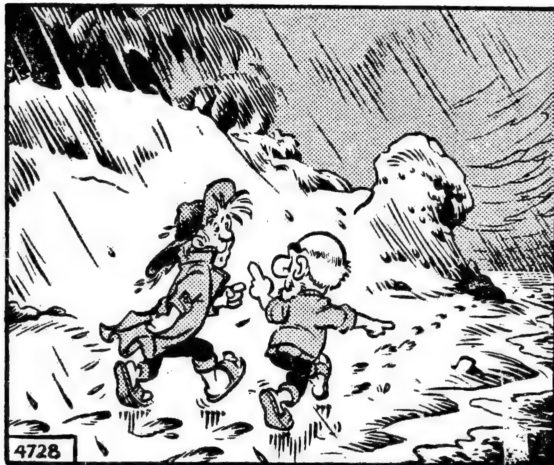

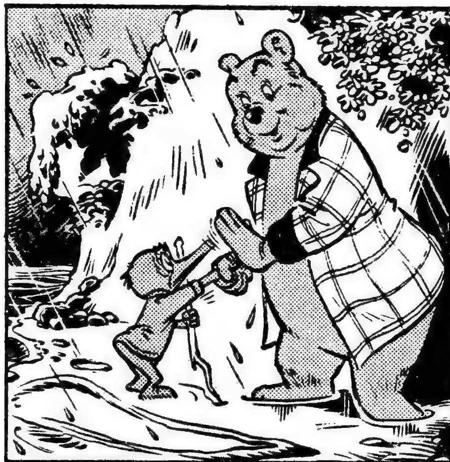

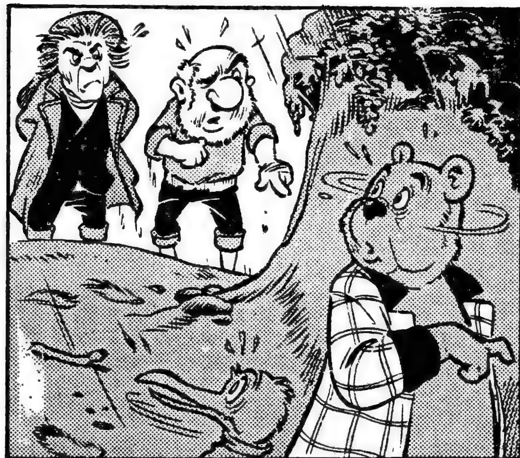

4727. Op de Albatros loodde de stuurman ernstig en nauwgezet voort. Maar na een poosje verscheen er een verbijsterde trek op zijn gelaat. „Ik weet het niet, kaptein", sprak hij met strakke lippen. „Er is hier iets onnatuurlijks gaande. Het is eb, nietwaar? Maar er is nergens een zandbank te bekennen! Mooi diep water zou ik zo zeggen...." „Zo", riep de gezagvoerder uit en hij lachte schamper. „Zou jij dat zeggen, hè? Zie je deze kaart, stuurman? Het is een zogenaamde zeekaart. Zie je al deze figuurtjes? Dat stellen zandbanken voor, stuurman! We varen nu boven twintig vaam water, schat ik. Geef mij dat lijntje maar eens even, meneer, dan zal ik je tonen hoe men een dieploodje zakken laat". Zo sprekende wierp de kapitein het touw buiten boord, doch nu was het ook zijn beurt om vreemd op te kijken. „Donders", mompelde hij in zijn snor. „De bodem is uit de zee gezakt!" „Ziet u nu wel?" begon de ander verwijtend. Doch de gezagvoerder viel hem in de rede. „Ik zie niks!" bulderde hij. „Naar de brug, stuurman! Stop de kar! We varen hier op overgehaald sop, meneer!" Tom Poes, die de nadering van het schip vanaf de steiger had gevolgd, zag tot zijn verbazing het anker vallen en hij stond een beetje ongerust op. „Waarom doen ze dat?" vroeg hij zich af. „Ze zijn toch nog veel te ver weg, zelfs als het direct eb wordt!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

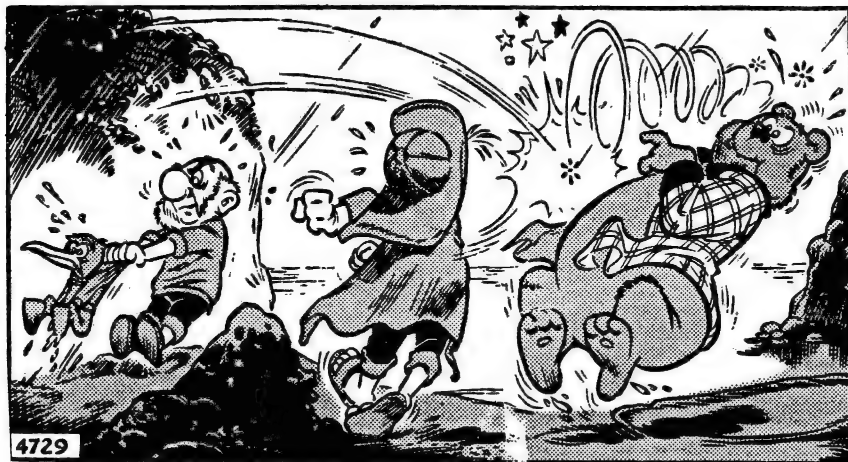

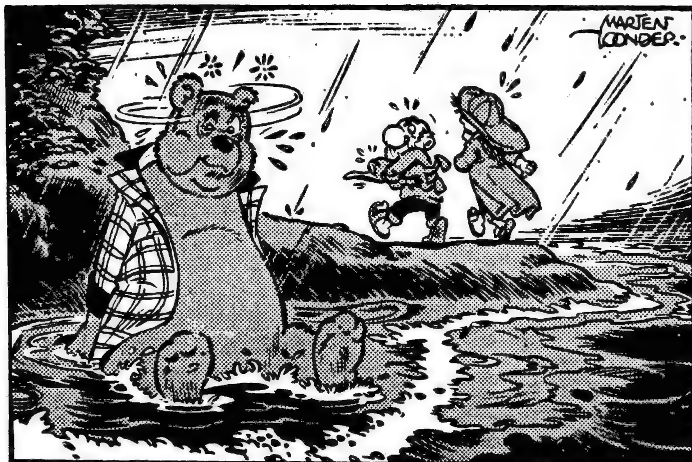

4728. Oene Horletoet, de tijwisselaar, voelde een vage onrust in zich opkomen. Hij legde zijn boek terzijde en begaf zich naar de landbouwer Iegel, die hij kende als een volgzaam en helder denken iemand. „Kom mee, Ieme", sprak hij. „Ik heb je hulp nodig." „Die kan je krijgen", zei de ander. Hij verliet zijn verdronken koolbedden en volgde de grijsaard langs het strand. „Wat voor hulp, Oene?" vroeg hij. „Ga je toch weer het tij wisselen?" „Integendeel", hernam de oude. „Dat is uit de tijd. Nee, het gaat om de vreemdeling. Die pleegt verraad aan de wetenschap, Iegel! Ik voel het. Hij wil mij dwingen om terug te vallen in het duistere bijgeloof en toen dat niet lukte is hij naar mijn leerling gegaan, dat wil ik wedden. Hij hardt Kobbema in het kwaad!" Zo sprekende waren de beide eilanders een rotspartijtje op het strand genaderd - en toen ze nu zwijgend voortslopen hoorden ze de stem van de tijwisselaarsleerling wat beverig opklinken. „Trek terug, o vloed", zei hij. „Niet verder omhoog.... Ach, ik weet niet of het gaat, vreemdeling. Dit is geen goede tijtak - en ik heb het vak niet goed geleerd." „Houd vol, jonge vriend", sprak nu heer Ollie bemoedigend. Ik geloof in je. Ik, die toch een wetenschappelijk onderlegd heer ben, sta achter je; laat dat je tot steun zijn." Kobbema zuchtte diep en vervolgde: „Laat de cirkel droog, o vloed, de cirkel van Horletoet." „Bedrog!" riep nu de tijwisselaar voorwaarts tredend. „Dat is mijn cirkel niet!" En Iegel vulde aan: „Het is mogelijk, dat de vreemdeling achter je staat, Kobbema. Maar wij staan achter hem - en wij zien het anders. Héél anders! De wetenschap zal zegevieren over de domheid!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

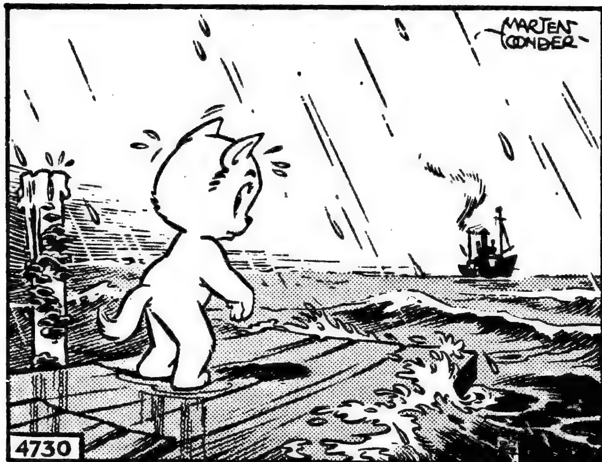

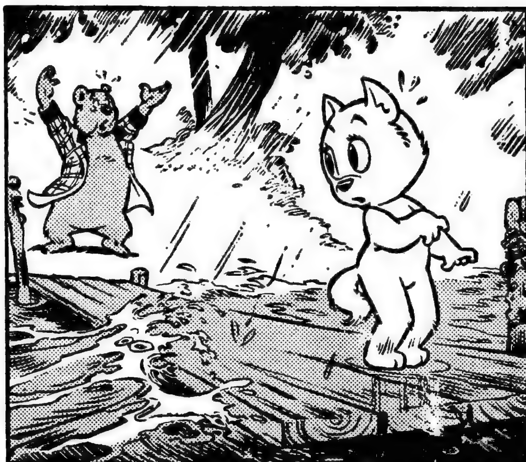

4729. Heer Ollie staarde een ogenblikje verbijsterd naar de twee eilandbewoners, die dreigend naderden. „W-wat willen jullie?" stamelde hij. „Laat de jonge Kobbema met rust, hoor. Ik sta achter hem...." „Dat had je gedacht, vreemde!" mompelde de landbouwer Iegel terwijl hij op ruwe wijze een einde aan heer Bommels standpunt maakte. „Ik zie dat anders", vervolgde hij. „Je komt hier lachen om ons bijgeloof. Je sterkt de leerling in zijn achterlijkheid om je over hem te kunnen vermaken. Maar door je eigen boeken hebben we het licht gezien en we nemen het niet, wat jij, Oene?" „Zo is het", beaamde de tijwisselaar. Hij vatte zijn leerling grimmig in de kraag en het ventje, dat tegenover een overmacht stond, bood geen tegenstand, zodat het zonder moeite weggedragen kon worden. „Ik zie mijn plicht", hernam zijn leermeester. „Door middel van gepast strafwerk zal ik je herscholen, Kobbe! Ik zal je leren om het tij met rust te laten."

Zijn stem stierf weg achter een duinhelling en nu zat heer Bommel eenzaam in de kring, die Kobbema getrokken had om de vloed te keren. Om hem heen ruiste de regen en de schuimrandjes van de branding spoelden om zijn voeten. „Alles is afgelopen... ik voel het", prevelde de verslagen heer toen het water om zijn breed bassin begon te spoelen. Hij huiverde en zijn wezenloze blik rustte star op een naderende golf. „De vloed wordt niet meer tegengehouden", fluitsterde hij. „De cirkel van Horletoet zal onderlopen - en dan vergaat de wereld...." Op dat moment sloeg de golf om en veegde de ring in het zand geheel uit.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

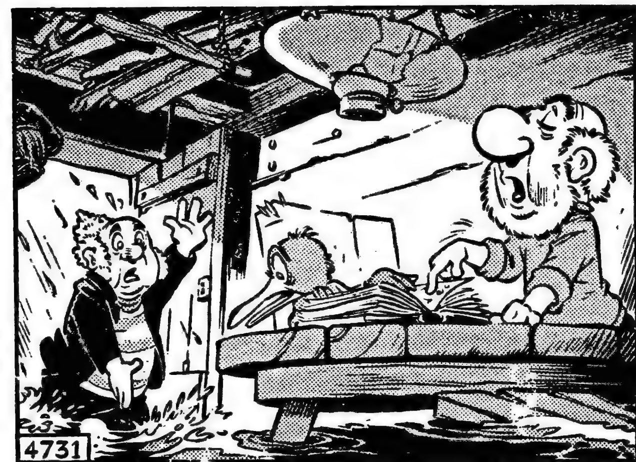

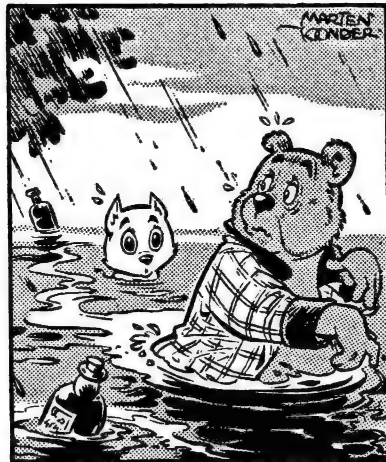
4730. Tom Poes, die zich nog steeds op de landingssteiger bevond, begon ongerust te worden. De zee, die eerst rustig tegen de palen van het plankier had gespoeld kwam snel hoger - en de eerste golven sloegen reeds over het houtwerk heen. „Dit is toch niet gewoon", mompelde Tom Poes. „De eb had al een paar uren geleden moeten intreden. Maar het is nog steeds vloed, en wat voor een!" Hij stond op terwijl hij zorgelijk naar de watermassa's keek, die zich landinwaarts spoedden. „Een gewone springvloed kan het niet zijn", hernam hij. „Daar is het de tijd niet voor want de maan is niet nieuw meer. En storm is er ook niet. Hier is iets vreemds aan de gang! Maar wat?"

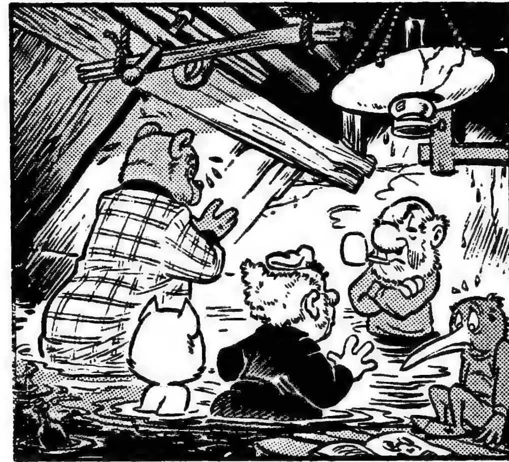
Op dat moment werd hij de gestalte van zijn vriend gewaar, die zich met snelle, doch onvaste schreden langs het strand repte. „Tom Poes!" riep heer Bommel met overslaande stem, „doe toch iets! Kobbema is gevangen en het tij komt steeds hoger en nu is er niemand meer, die de vloed tegenhoudt. We moeten iets doen, Tom Poes!" Tom Poes zweeg. Hij had willen zeggen, dat het tij zichzelf regelt maar plotseling was hij daar niet zo zeker meer van en een grote tweestrijd maakte zich van hem meester. De tijwisselaar had geen last van zulke gevoelens. Hij had zijn leerling aan een tafeltje in de herberg gezet en legde het Handboek der Getijden opengeslagen voor het ventje neer.

„Dit hoofdstuk", zo sprak hij, „verklaart hoe de eb en de vloed door de zon en de maan geregeld worden. Schrijf het netjes over, Kobbe. Misschien zal je dan begrijpen, dat ingrijpen met een tijstok onzin is."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

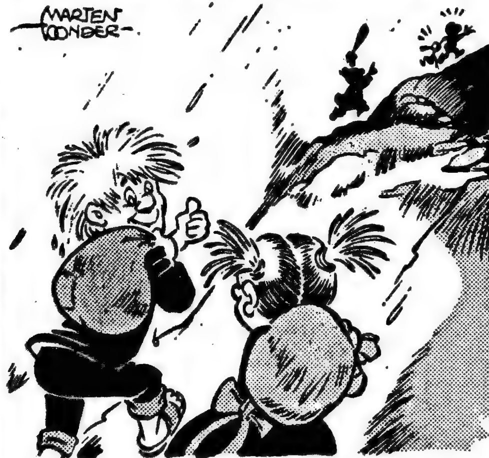

4731. De tijwisselaarsleerling begon zuchtend het Handboek der Getijden over te schrijven terwijl zijn meester grimmig toekeek. De regen kletterde op het dak en de branding sloeg tegen de fundamenten van de herberg, maar Horletoet verzwakte niet. „Alles staat beschreven", zo sprak hij, „en wat gedrukt is liegt niet. Het tij regelt zichzelf, Kobbe, onthoud dat!" Op dat moment werd de deur opengerukt en te midden van een bruisende waterstroom snelde caféhouder Hork de gelagkamer binnen. „De aarde vergaat!" riep de waard met bevende stem. „De harde harten en de zachte harsens uit de grote wereld hebben ons in de duisternis gestort. Werp die gladde boeken weg, o tijwisselaar - en doe uw plicht! Mijn uitspanning loopt onder!" „Zelfs de herberg loopt onder!" riep heer Ollie, die buiten naderde. „Er moet iets gedaan worden, Tom Poes! We moeten de tijwisselaar bekeren, voordat het te laat is!" Zo sprekende betrad ook hij het lokaal en Tom Poes volgde hem zwijgend, want hij was nog steeds aan een tweestrijd ten prooi. Zo stonden ze even later met zijn drieën voor Oene Horletoet, maar deze liet zich niet uit het veld slaan. Ja, zozeer was de grijsaard verhard door de gladde boeken, dat hij temidden van de woelende baren en de ronddrijvende flessen rustig de armen kruiste en een dun lachje liet horen. „Armzalige, bijgelovige stakkers!" zo riep hij uit. „Ik heb medelijden met uw angst en ik wil u helpen. Niet door het trekken van een cirkel in het zand, maar door het voorlezen van een hoofdstuk, dat over de eb en de vloed handelt. Kom van die tafel af, Kobbe, en geef me het handboek". De leerling wilde gehoorzamen, doch nu verloor de herbergier zijn bezinning.

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

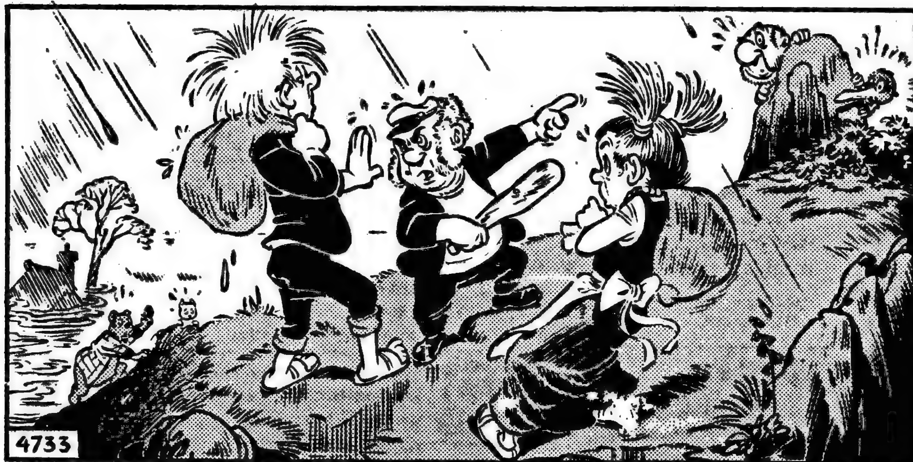

4732. Toen de tijwisselaar zo rustig bleef staan in de branding die door de herberg spoelde, verloor de caféhouder zijn bezinning. „Niksnut!", schreeuwde hij verhit. „Hebben we je daarvoor jarenlang loon betaald, om in de ure des gevaars door jou in de steek te worden gelaten? Ga aan het werk! Houd de vloed tegen - of ik sla!" Met deze woorden greep hij een ronddrijvend stuk hout doch de grijsaard wachtte hem niet af. „Geweld hoort bij bijgeloof!", riep hij bitter. „Deze primitieve samenleving begint me tegen te staan. Kom Kobbema, volg me!"

Hij greep de leerling bij de hand en repte zich de uitspanning uit, gevolgd door de uitzinnige herbergier. Kijk, kijk!", zei Ieme Iegel, die met zijn vrouw de berg beklom. „Daar loopt Hork achter Oene aan. Zie je wel, dat die vreemden nog eens een verzetje geven?" „Heb je dan geen hart, Ieme?", sprak de vrouw bitter. „De vloed verdrijft ons uit ons huis, de tijwisselaar verzaakt zijn plicht en jij noemt het een verzetje! De vreemden hebben jou weke harsens en een hard gemoed bezorgd! Lachen terwijl de wereld vergaat, dàt hebben ze je geleerd!" „Ach, wat heb ik gedaan?", mompelde heer Bommel. „Door mijn gladde boeken en gepraat heb ik de orde der dingen verstoord - en nu is het te laat!" Overmand door zijn aandoening staarde hij naar de flessen Raapbrand, die de vloed hem tegen de tors spoelde. Toen greep hij het Handboek der Getijden en begon het in grote woede te verscheuren, terwijl Tom Poes in de deuropening op bezinning aandrong. „Kom gauw, heer Ollie!", riep hij. „Het eiland loopt onder."

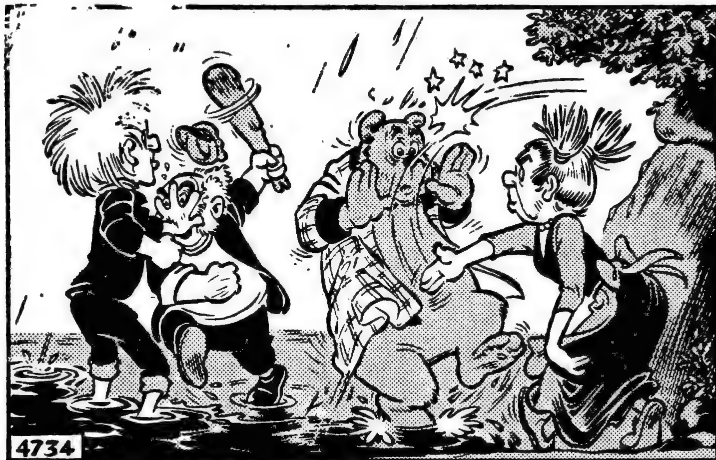
TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

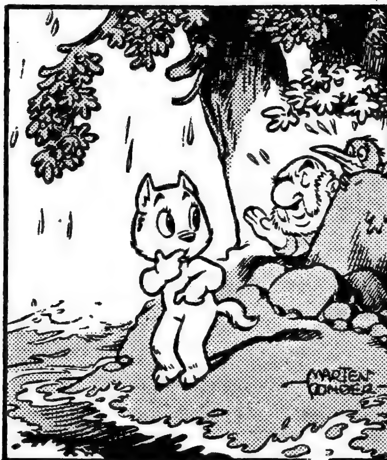

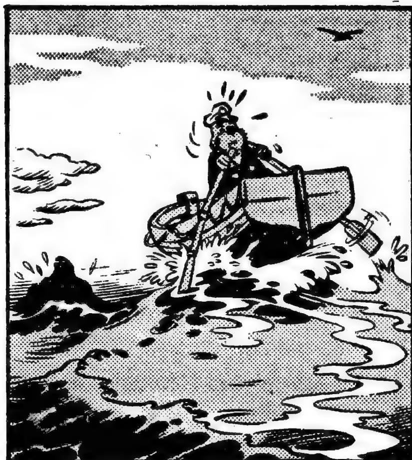

4733. Daartoe aangespoord door mevrouw Iegel hield Ieme de verhitte herbergier staande. „Wat ga je doen met dat stuk hout, Hork?", vroeg hij. „Ik ga de tijwisselaar aan het werk zetten!", riep de ander. „Hij moet de cirkel van Horletoet trekken, voordat het hele eiland onderloopt!" „Dat is mannentaal!", riep de dame uit. „Laat Oene voelen, dat hij nog plichten heeft tegenover een zwakke vrouw die uit haar huis gespoeld is! Sla er op, Horrel!" „Ik zie dit anders", zei Iegel betrekkend. „Laat Oene met rust, zeg ik. Hij is de tijwisselaar en hij weet wat hij doet. We moeten respect hebben voor degenen, die we boven ons gesteld hebben..." „Laat me los", gromde de herbergier dreigend, „anders vallen hier de eerste klappen!" Nu klonk van beneden de klagende stem van heer Bommel op. „Heren toch!", riep hij terwijl hij jachtig de berg beklom. „Niet vechten! We hebben elkander nodig. Het gevaar nadert - en dat is de vloed! De wereld loopt onder!" Nu zullen oplettende lezertjes zich wellicht hebben afgevraagd wat er intussen op de Albatros gebeurde. Want, zoals we weten lag het goede schip reeds geruime tijd in de buurt voor anker - en de vraag doet zich op of kapitein Wal Rus rustig bleef zitten terwijl de zee het land verzwolg. Nu, dat was niet het geval. De flinke zeerob was druk doende geweest met lodingen, peilingen, bestekken en weerberichten en nu sloeg hij door zijn kijker het gebeuren op het eiland Raap gade. „Het gaat daar fout", mompelde hij. „Die aardkluit loopt onder terwijl de landrotten er rondspringen als overgehaalde garnalen. Het wordt tijd, dat ik een sloepje laat strijken."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

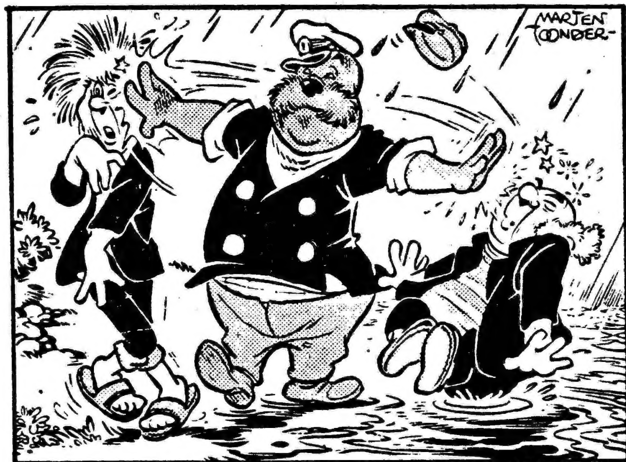

4734. „Maak toch geen ruzie!", riep heer Bommel, haastig tussen de eilandbewoners tredend. „Alles is al erg genoeg. Dit is een kosmisch gebeuren en we moeten elkander helpen." „Hou jij je er buiten, glibber!", riep mevrouw Iegel. „Jij met je gladde praatjes! Ik zal jou een kosmisch gebeuren laten zien!" Zo sprekende voegde ze de daad bij het woord en dit bracht ook haar echtgenoot tot daden. „Hier wordt niet geslagen!", sprak hij terwijl hij de herbergier krachtig afstiet. „Gooi dat hout weg, Hork. Als je aan de tijwisselaar komt, kom je aan mij!" „Je zegt het!", brulde de waard, zijn knuppel drillend. „Het tij moet gewisseld worden; en als het niet goedschiks kan, dan maar kwaadschiks!" „Ja", zei Tom Poes, die een weinig terzijde stond. „Ja, het tij moet gewisseld worden. Of denk je nog steeds, dat het zichzelf regelt, Oene?" „Vanzelf", sprak de grijsaard geruststellend vanachter de rots waar hij zich met zijn leerling had teruggetrokken. „Dat staat in de boeken, jonge vreemdeling. En die liegen niet. Er bestaat een kosmisch evenwicht, nietwaar? U hebt mij dat zelf uitgelegd." „Ja", mompelde Tom Poes. „Dat dacht ik ook. Maar nu ben ik toch aan het twijfelen, om eerlijk te zijn. De vloed heeft haast de top van de berg bereikt en dat is toch niet gewoon. Als er niet gauw iets gebeurt zullen we allemaal verdrinken, Oene!" „Het gaat vlugger, dan ik dacht", mompelde kapitein Wal Rus, die met grote kracht een sloep door de golven trok. „Als ik niet vlug ben raken die landkakelobbesen te water!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

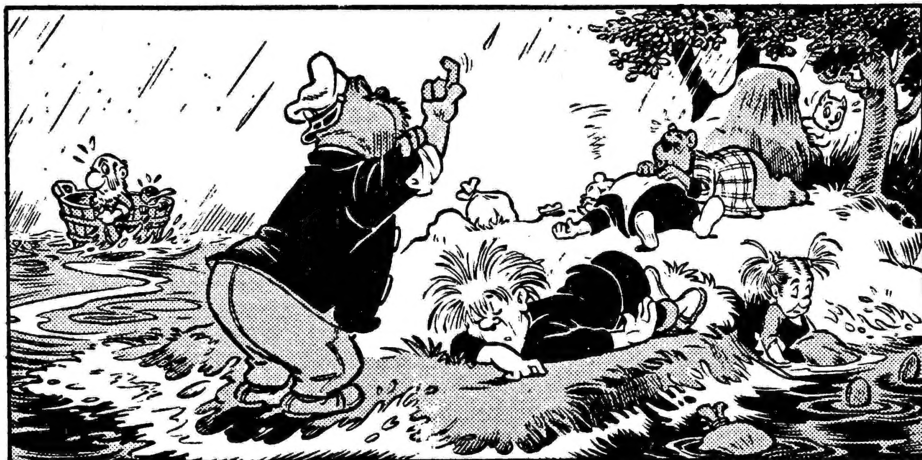

4735. Kapitein Wal Rus roeide met grote kracht zijn sloep door de branding. De golven beukten tegen het hulkje en overspoelde bomen bemoeilijkten het voortgaan; maar de zeerob liet zich niet uit zijn koers brengen. Na enig getob legde hij aan op het eiland Raap en begon hij zijn vaartuig aan een boomstomp te meren. Ach, van het eens zo welvarende eiland was niet veel meer over; slechts een bergtop stak nog boven de vloed uit. Op deze top nu hadden de eilandbewoners een laatste toevlucht gezocht, maar in plaats van eensgezind aan hun redding te werken gaven de ongelukkigen zich over aan ruwe twist en grote meningsverschillen. „Overgehaalde landrotten", mompelde de gezagvoerder misprijzend. „Springen hier rond als zandvlooien in de regen. Maar ik heb geen tijd om op hun gefladder te wachten of om mooie praatjes te verkopen. We raken allemaal te water voordat ik een buiging gemaakt heb..." Zo sprekende rolde hij met geoefende bewegingen zijn mouwen op en zette zich de pet vaster op de schedel. „Gelukkig", hernam hij, „word ik niet voor niks Wallie de Vredestichter genoemd. Die gave komt nu mooi van pas." En terwijl hij met rustige tred de bergpiek beklom kalmeerde hij de vechtenden op krachtige wijze. Er klonken enige verraste kreten en ook werden er bonkende geluiden gehoord. Doch toen verstomde het gerucht en slechts het dreigende gebruis van de naderende vloed verbrak de stilte.

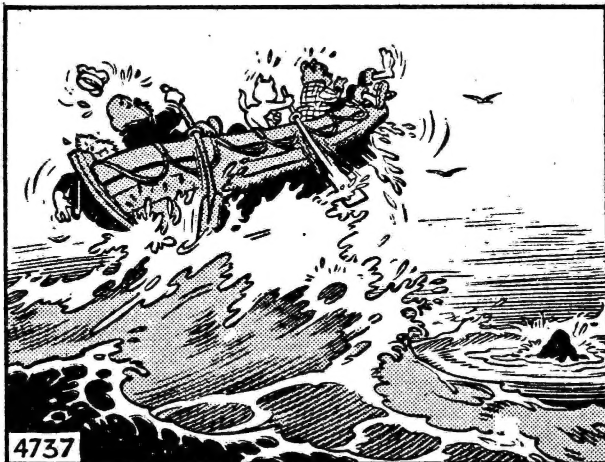
TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

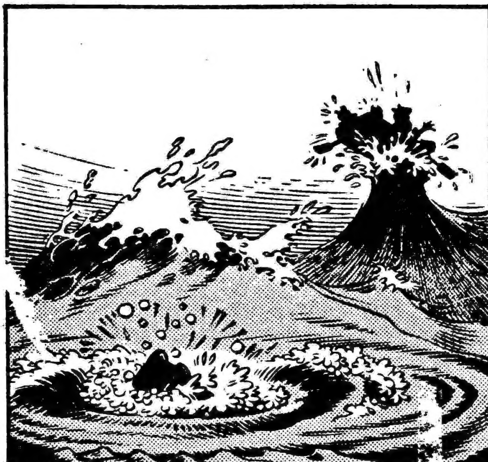

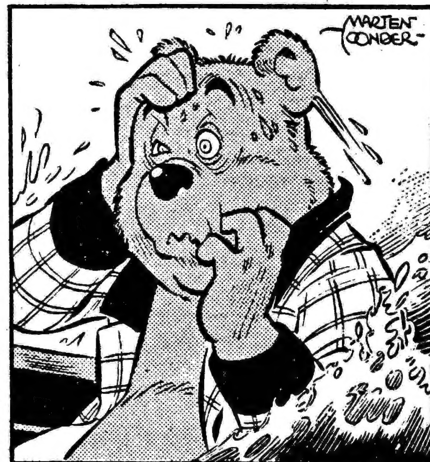

4736. Oene Horletoet had het gevecht van achter zijn rotsblok zorgelijk gadegeslagen. Natuurlijk gaf ook hem de voortdurend stijgende vloed veel te denken; maar toch wankelde hij niet. „Wat hier gebeurt is allemaal erg onwetenschappelijk!", prevelde hij, toen Wal Rus iedereen het zwijgen had opgelegd. „Dat gaat zo niet." „N-nee", stamelde Kobbe Kobbema bleek. „Ga je het tij wisselen, Oene? Ja, hè? De cirkel van Horletoet! Als je vlug bent, kan het nog..." Maar de tijwisselaar maakte snel een einde aan zijn hoop. Hij greep een langsdrijvende tobbe en stapte er in. „Kom leerling!", sprak hij. „We kunnen niet langer blijven. Deze vechtende barbaren zijn in staat om mij in de poel van mijn oude bijgeloof terug te trekken. Kom, we gaan onze eigen weg, zodat ik je in een rustige havenplaats het ware licht zal kunnen laten zien." Kobbe gehoorzaamde bijna schreiend en zo roeide het tweetal even later over het klimmende tij heen dit verhaal uit. Tom Poes keek hen bekommerd na. „Als de vloed werkelijk van de tijwisselaar afhangt", zo mompelde hij, „dan is er nu geen hoop meer, want dan loopt de hele aarde onder water. Misschien had ik toch beter naar heer Ollie moeten luisteren. Maar wacht eens; misschien is er nog een andere verklaring voor deze vreemde vloed. Een verklaring die niet in het Handboek der Getijden genoemd wordt..." Op dat moment onderbrak de stem van Wal Rus zijn overpeinzingen. „Zeg eens, maatje!", riep de gezagvoerder. „Lig daar niet te koekeloeren als een schelvis op het droge! Help me liever eens om deze landgarnalen aan boord te brengen. Schiet op; over vijf minuten loopt de branding over het eiland Raap heen."

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

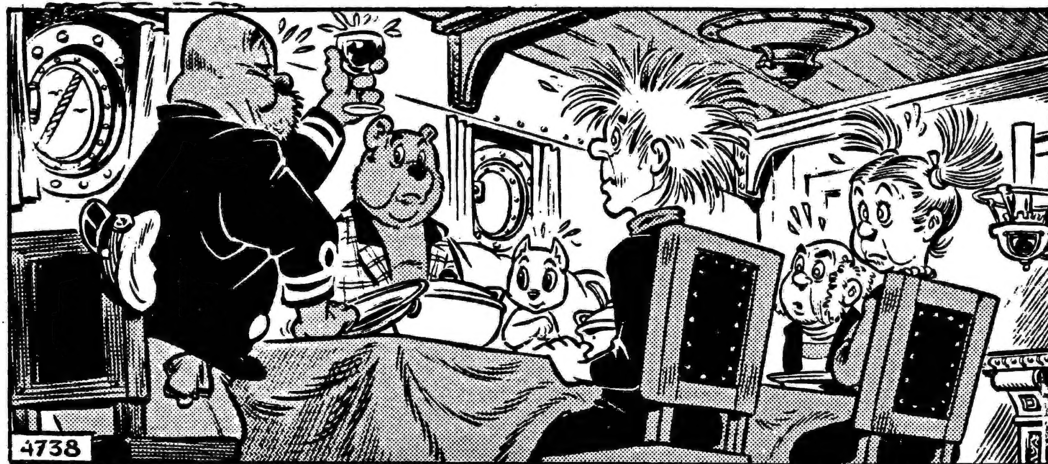

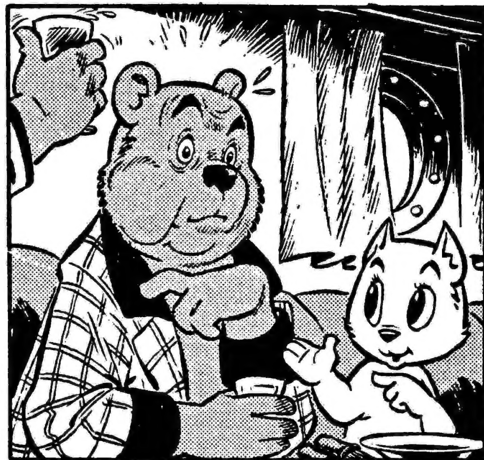

4737. Er was niet veel tijd meer om te praten of te denken. De vloed steeg steeds sneller en Tom Poes haastte zich om de versufte eilandbewoners, samen met Wal Rus in de sloep te laden. Ze waren maar net op tijd. Want nauwelijks had de gezagvoerder het touw losgegooid en de riemen gegrepen of een hoge golf greep het vaartuigje en dreef het met grote snelheid naar de open zee. Klotsend en loeiend wervelde de branding om de bergpiek heen, en toen heer Ollie de ogen opsloeg zag hij dat de vloed bezig was het land te overspoelen. Met een schok rees hij op uit zijn ingezakte houding en staarde naar het gebeuren. „W-waar b-ben ik?", zo stamelde hij. „W-wat is dat daar?" „Je bent hier, Blommers!, riep de kapitein, driftig aan de roeispanen trekkend. „En als je weer zitten kunt, kan je beter een riem pakken! Roeien maatje, anders worden we naar die overgehaalde berg gezogen!" „W-wat is er toch gebeurd?", hernam heer Ollie op klagende toon. „W-waar is het eiland Raap, bedoel ik ...als u begrijpt, wat ik bedoel?" Op dat moment verdwenen de laatste overblijfselen van het land in de kolkende watermassa en nu drong de waarheid tot de geschokte heer door. „De vloed!", riep hij uit. „De vloed is niet tegengehouden en nu is de aarde onder water bedolven!" „Klets!" snoof Wal Rus al hijgend. „Het is geen vloed, maar eb, Stommels! Het water is niet over het eiland gelopen, maar het eiland is onder water gezakt!"

TOM POES EN DE TIJWISSELAAR

4738. De beklagenswaardige eilandbewoners werden aan boord van de Albatros gebracht en zodra dat gebeurd was lichtte het goede schip het anker om koers te zetten naar de vaste wal. Nu bleek, dat Wal Rus een goede gastheer was, want door middel van een voedzame, doch eenvoudige maaltijd en een fles Raapbrand trachtte hij zijn passagiers weer enigszins op hun verhaal te brengen. „Erwtensoep en capucijners met spek", sprak hij opgeruimd. „Dat zal smaken, wat?" „Ik zie dat anders", prevelde Ieme Iegel betrokken. „Mijn akker is weg. Wat moet ik nu?" „Je kan ergens anders een nieuw akkertje beginnen", zei Hork. „Dat is het ergste niet. Nee, het ergste is, dat de tijwisselaar de vloed niet heeft tegengehouden. Dit had allemaal niet hoeven te gebeuren." „Nee", zei heer Bommel met stille stem. „Dit had niet hoeven te gebeuren en een feestmaaltijd is dit dan ook niet, heer Rus; zelfs al heeft de kok zijn best gedaan." „Houd toch op, Hobbels!", riep de gezagvoerder een weinig kribbig uit. „Er was geen vloed; het eiland is alleen maar gezakt, meneer!" „Net wat ik dacht", zei Tom Poes knikkend. „De zeebodem was vulkanisch en in deze streken gebeurt het vaker, dat een eiland zo maar verdwijnt. Heus, heer Ollie; alles is verklaard, als u het maar niet te plaatselijk ziet." Maar heer Bommel schudde het hoofd. „Alles verklaard?", prevelde hij. „Wat ben je toch onnadenkend en oppervlakkig, jonge vriend! Wat zou er gebeurd zijn wanneer Horletoet zijn tijstok en zijn windmolen gebruikt had? Kan je me dat met zekerheid zeggen?"

EINDE VAN DIT VERHAAL